

LA REPÚBLICA

Del 5 a l'11 de gener del 2019 Any II – Número 33 2€

THE CASE of CATALONIA

APPEAL
to the UNITED NATIONS
at the INTERNATIONAL ORGANIZATION
San Francisco, California
April, 1945

SOS CATALONIA

L'últim llibre del president Puigdemont se suma a una llarga llista de volums que en els últims segles han intentat explicar el cas català a l'exterior

www.lrp.cat

Ras i curt **EDUARD VOLTAS** @eduardvoltas

Per desgràcia, és molt probable que no hi hagi un acord estratègic d'unitat d'acció entre les forces independentistes fins que ERC i JuntsxCat no desempatin a les urnes i una de les dues forces sigui clarament hegemònica. La pugna per liderar ho bloqueja i empastifa tot.

LA REPÚBLICA QUE BULL

Culpes i culpables

El virus de la correcció política ha estat inoculat tan endins en el sistema polític general i en l'opinió pública que està minant cada cop més seriosament la capacitat de resistència de la democràcia contra les regolfades del totalitarisme, sigui estatal o paraestatal. La condescendència amb què bona part de l'anàlisi política enfoca l'auge de la ultradreta fa feredat. No només en l'àmbit de la justícia, corcada en les seves altes instàncies per un franquisme estructural que la suposada Transició queda clar que no va resoldre, sinó també en la creixent recepció electoral que tenen les posi-

cions de dreta extrema.

En primer lloc, cada pas més cap a la dreta que fa un nou actor contribueix a blanquejar, a suavitzar la imatge de la dreta que queda un pas enrere. Així, els ultraconservadors d'Abascal estan fent moderats dos radicals de l'autoritarisme com són Rivera i Casado. El pitjor del cas, però, és la condescendència amb els votants que donen suport electoral creixent a programes netament antidemocràtics. Em meravella aquesta capacitat d'arribar a la conclusió que els votants dels partits ultres en realitat són gent descontenta però no pas feixistes. No

La societat actual tolera culpes sense culpables i empresona culpables sense culpa

només els tracta d'ignorants a ells, sinó als altres prenent que ens ho empassem. La ignorància es pot perdonar. La irresponsabilitat, no. Si algú vota un partit feixista, és un feixista. No hi ha culpes anònimes. Si no ho tenim clar, amb la guàrdia abaixada anirem alimentant la bèstia. Hem de tenir clar que si la ultradreta avança els drets retrocediran en una societat que tolera culpes sense culpables i empresona culpables sense culpa.

Carles Ribera Director @carles_ribera

SUMARI

<p>01 Portada La creativitat i el disseny de la portada d'aquest número són obra de Jep Vilaplana, de l'Estudi Iglésies Associats.</p>	<p>10 Dossier El llibre de Carles Puigdemont <i>La crisi catalana. Una oportunitat per a Europa</i>, culmina una tradició de més de tres segles, en què els catalans han intentat explicar-se al món.</p>	<p>26 Salut El joc no és només un plaer o una distracció. També és un element clau en el desenvolupament de les criatures i no s'ha de permetre que les noves tecnologies desplacin els jocs tradicionals que ajuden a modelar diferents aspectes de la personalitat.</p>	<p>42 El Voraviu La personal visió de la setmana de Joan Vall i Clara, il·lustrada per l'humor fi de Jordi Soler.</p>
<p>03 Opinió Articles de Bea Talegón, Enric Serra, Laura Pinyol, Biel Figueras, Salvador Cardús, Patrycia Centeno i Toni Comín.</p>	<p>20 Entrevista El periodista Josep Casulleras conversa amb el director de La República, Carles Ribera, sobre el llibre <i>La batalla de l'exili</i>, publicat recentment.</p>	<p>28 La República de les Arts Com es fa un DJ? Fa trenta anys que a l'escola barcelonina Microfusa, referència a Europa, ensenyen a joves la tècnica per saber punxar house, tecno, reggaeton o qualsevol estil musical.</p>	<p>44 Agenda Música per la Llibertat reclama justícia en setanta poblacions d'arreu d'un país que es concentra des de fa mesos diàriament o setmanalment sense defallir, a totes les comarques.</p>
<p>24 Megaencreuats Últim lliurament nadalenc dels megaencreuats de Jep Ferret, un repte per als lectors més experts en mots encreuats.</p>	<p>40 Experiències El grup de percussió Kabum i el col·lectiu Guirigrall donaran el tret de sortida al festival Tradicionàrius.</p>	<p>48 Tavèrnia La incorrecció política de la colla del bar de la Juani tanca amb el dia de Reis el seu particular cicle nadalenc.</p>	

Ras i curt TERESA MÁRQUEZ @Teresa_Marquez_

La realitat actua com una bufetada amb la mà oberta contra el discurs buit de contingut i ple d'odi i ràbia. El xantatge de Vox, que vol derogar la llei de la violència de gènere per garantir el gir cap a la dreta més rànica a Andalusia, els hauria de fer abaixar la mirada davant la primera víctima del 2019. Això si tinguessin vergonya.

D'ENTRADA

L'arribada de Vox

L'arribada de Vox hauria de servir per analitzar quina és la situació. Què és el que pot passar i, sobretot, què és el que creïem que havia passat tot i que, en realitat, no va succeir.

La veritat és que algú podria tenir interès a fer creure al món que Espanya és un país amb una democràcia avançada, d'aquelles en què hi ha molts partits, raó per la qual estan obligats a entendre's, subjectant-se així els uns als altres i exercint un equilibri de forces que dificulti allò de *hoy por ti, mañana por mi*. N'hi ha prou de mirar els països veïns d'Europa per adonar-se d'on estan copiant el sistema.

El que passarà és que, blanquejada l'extrema dreta, els altres partits obtindran per art de màgia un posicionament en el tauler que fa poc no acabava d'encaixar. És a dir: el PSOE aconseguirà ser aquesta posició socialdemòcrata, Podem serà l'extrema esquerra (en breu absorirà els últims sospirs comunistes), el PP es podrà mirar finalment al mirall de la dreta centrada (a pesar de Casado) i Ciutadans aconseguirà, per fi, que alguns deixin d'anomenar-los extrema dreta no perquè no ho siguin, sinó

Aquests últims quaranta anys no s'ha fet justícia amb la nostra història recent

Bea Talegón

perquè hauran col·locat algú més enllà. I tots contents.

Serà també l'evidència que aquests últims quaranta anys no s'ha fet justícia amb la nostra història recent. Ni amb una societat que arrossega la xacra d'una pobresa i

un analfabetisme classista, forçat per aquells que van *guanyar* la guerra. Quedarà cada cop més clar que els que onejaven banderes d'independència ho feien respecte a aquells que, amagats, sempre han estat allà, sense necessitat de treure el cap.

RAMON BUCH

Periodista @BeatrizTalegon

GAT I GOS

Lluís Puigbert

FIBLADES

Comprar temps per fer els deures

La majoria de reflexions sobre l'encetat 2019 se centren en la transcendència dels judicis contra l'independentisme, però si obrim el quadern dels deures pendents, el panorama és més complex perquè no solament hem d'articular una resposta a aquest procediment. També cal que el ventall PDeCAT-JuntsxCat es ressitui, que el sobiranisme català articuli nous lideratges polítics i socials al votant d'una estratègia conjunta, que el Parlament defineixi una majoria estable i que els pressupostos de la Generalitat es pactin i s'aprovin. Per a tot això fa falta disposar de temps i ens hauríem de preguntar si aprovar els pressupostos del govern de Pedro Sánchez ens en dona i ens evita el manicomi ultradretà o si ens torna a fer esclaus de la valentia verbal i dels terminis utòpics.

Enric Serra Periodista @serraamat

Ras i curt MIQUEL BERGA

No és el que diem, sinó el que deixem que diguin en nom nostre. Parlar per un mateix és cada vegada més un acte de resistència contra els que reclamen adhesions o dicten consignes... La tolerància, escoltar les raons de l'altre, es considera massa sovint pura claudicació, pràcticament una traïció.

OPINIONS

Sempre han estat aquí

Després de fer veure que el pacte per la mesa del Parlament d'Andalusia entre PP i Cs era possible sense que Vox hi tingués res a veure, ara el partit ultra amenaça els flamants triomfadors de bloquejar-los la investidura si no es deroga la llei de violència de gènere perquè no protegeix la dona i persegueix l'home només per ser-ho, en paraules textuais.

Quines coses té la vida que, mentre Abascal branda un dels seus principals *hits*, el de misogin, l'Audiència de Navarra decideix mantenir en llibertat provisional els cinc membres de *la manada*, condemnats pel Tribunal Superior de Justícia a nou anys de presó per abusos sexuals a una jove de 18 anys als Sanfermines del 2016, perquè no hi ha risc de fuga ni de reiteració delictiva; en el fons, "*buenos chavales*".

Una i altra notícia tenen un mateix denominador comú: el masclisme està instal·lat a la nostra societat i no sols no marxa, sinó que troba mecanismes per articular-se amb orgull i reivindicar-se sense vergonya ni complexos. Vox parla de lleis d'ideologia de gènere i els magistrats d'un tribunal descri-

Vox fa ostentació sense escrúpols de l'odi contra les dones

⇒ LLUÍS ROMERO

varicació per alterar un calendari de visites a favor del pare en una parella divorciada i ariet de les demandes contra les suposades denúncies falses, no exhibís, ja durant la campanya electoral, la seva misogínia. Vox ostenta sense escrúpols l'odi contra les dones. Els altres partits haurien d'estendre un cordó sanitari contra els plantejaments d'extrema dreta, en tots els terrenys, però, especialment, en les lleis que protegeixen la dona. El masclisme sempre ha estat instal·lat en la política, no n'ha marxat mai. No l'os-

uen amb tota mena de detalls una violació i la deixen en abús perquè la víctima no hi va posar prou resistència.

No sé quantes de les 400.000 persones que van votar Vox a Andalusia són dones, però no es pot dir que el seu candidat, Francisco Serrano, exjutge condemnat per pre-

tenten només aquests dotze escons, això ja ho sabem. Ara bé, si la resta de partits polítics no són capaços de marcar distàncies amb posicionaments que atempten contra la igualtat de drets i la llibertat seran còmplices de la normalització d'un discurs que és fals i és inadmissible.

Laura Pinyol

Periodista @laurapinyol

Fem política

Vivim en xoc polític. Des de fa més d'un any la societat catalana viu en un estat de xoc que es mostra en la incapacitat de trobar una estratègia política clara o de mantenir les idees i els projectes més enllà del curt termini. La confusió i l'intent de sobreviure sense saber on es va és predominant. I les poques idees i propostes que van sorgint semblen que són més aviat el contrari del que hauria de ser una solució favorable als nostres interessos i anhels.

Per exemple, les darreres setmanes s'ha anat estenent una brama respecte a l'aprovació o no dels pressupostos de l'Estat espanyol: "No podem renunciar a fer política." En principi hi estaria d'acord, no s'ha

Biel Figueras

de renunciar a fer política, però, com podem fer política amb els nostres carcellers? De veritat algú es creu que el PSOE està fent alguna política diferent a la que feia el PP? Algú creu que Josep Borrell és millor que José Manuel García-Margallo? Algú creu que els presos seran alliberats per aquest govern? Algú creu que es podrà implementar el dret d'autodeterminació efectiu amb ells?

El més important, però, no és si voldran o ho faran, ja que tot això s'ha de supeditar a la realitat: deixarien que ho fessin? S'ho podrien permetre? El temps ens està indicant que la resposta és no, i observant l'auge de Vox res ens fa pensar que hagi de millorar. No podem jutjar els altres actors

polítics com si fóssim nosaltres, ja que no ho són.

Hem de fer política? I tant, però fer política també és dir que no. Política? Sí, però sempre en la direcció adequada, en la direcció d'aconseguir la llibertat dels nostres que també ha de suposar la llibertat de tots, raó per la qual pateixen l'exili i l'empresonament. L'única política honesta i veritablement viable per a la nació és aconseguir la independència. Qualsevol altra estratègia que l'abandoni o la dilati no només no serà una política en contra dels interessos de la nació, també ho serà en contra de la gent que ho ha donat tot per aconseguir-la.

Que fer política no ens converteixi en traïdors.

Escriptor, historiador i comunicador polític @Rincewindcat

Ras i curt MAGDA GREGORI @MagdaGregori

El judici de l'1-O determinarà el nou curs polític. I ha d'anar acompanyat d'una mobilització permanent per evidenciar les irregularitats del procediment judicial: la manca de separació de poders i l'afany de revenja de les institucions espanyoles. No cal esperar més, la sentència està escrita.

TRIBUNA REPUBLICANA

Som com la publicitat que veiem?

Hi ha dues maneres de veure la publicitat. Una, com la forma de coacció subtil i fins i tot amable dels nostres comportaments i decisions de compra. L'altra, com l'expressió de la sensibilitat d'una època o, com es diria en la tradició cristiana, com una mostra dels signes del temps. Una mirada no nega l'altra, però la que m'interessa ara és la segona. I és que els bons publicistes, per captar adequadament l'atenció del públic a qui s'adrecen, l'han de conèixer bé. Estudien a fons com viu el destinatari, què fa, què pensa, què sent, què desitja, com parla... i com li funciona el cervell a l'hora de prendre decisions. La pregunta que cal respondre és, per tant, què diu de nosaltres la publicitat actual, de les nostres vides, de les nostres aspiracions, del nostre món?

Sense voler-ne fer una història exhaustiva, *grosso modo*, es pot dir que hi va haver un temps en què la publicitat, fonamentalment, anunciava nous objectes i n'explicava la funcionalitat. Tal cosa servia per resoldre tal necessitat... o per crear-la. Si necessitaves una cassola, te'n presentaven una que durava molt. I si es començava a generalitzar la nevera, te n'explicaven els avantatges. D'aquesta publicitat encara en queda, però poca.

Més endavant, però, més que no pas satisfereix –o inventar– necessitats, la publicitat s'ha dedicat a vendre “experiències” i “sentiments”. Ja no et presenta un automòbil per desplaçar-te, sinó que t'ofereix l'experiència de conduir. Per no dir de tota la publicitat de perfums, les olors dels quals t'haurien de transportar a mons onírics de seducció sofisticada. Roland Barthes, a *Mythologies* –publicat el 2017 en català per Àtic dels Llibres– ja ens havia ensenyat a veure aquest rerefons mitològic dels objectes de consum. Dels més emblemàtics als més trivials. D'aquell nou Citroën DS19, que el poble es feia seu com ho havia fet amb les grans catedrals gòtiques, passant pel Tour de França viscut com a epopeia moderna amb una autèntica geografia homèrica, i fins al bistec amb patates fregides,

expressió d'una ètnia francesa, signe alimentari de la francesitat. No és estrany que als Estats Units, la protesta contra França per no participar en la invasió de l'Iraq s'expressés amb un boicot a les *french fries*, substituïnt-les als menús dels restaurants fer unes *freedom fries*!

Tanmateix, la publicitat actual ja no en té prou d'oferir experiències descobrint les dimensions mitològiques dels objectes de consum. Ara és la filosofia de l'autoajuda la que ha assaltat el món de la publicitat. Tot, amb el suport d'aquella psicologia que segons Eva Illouz i Edgar Cabanes ha donat lloc a una *felicitàcia*, és a dir, a un món on “la indústria de la felicitat ha pres el control de les nostres vides” (*Happycratie*, Premier Parallel, 2018). Una felicitat innocent representada a la publicitat per un Paradís Original domèstic on tothom balla frenèticament perquè has trobat el pis que busques o perquè tens un compte corrent amb

PEP DUIXANS

En el seu darrer estadi la publicitat s'ha posat a moralitzar

Salvador Cardús

què tot són avantatges.

En el seu darrer estadi, però, la publicitat s'ha posat a moralitzar. Ara ens vol vendre “valors”. Molts dels anuncis actuals recorren a unes veus vellutades que, xiuxiuejant sobre músiques *new age*, ens volen portar a la sobrietat monacal d'unes imatges en blanc i negre, a la foscor íntima del plató confessionari. O ens passen pels paisatges “naturals” on es respira una suposada innocència primigènica, sense pecat –vull dir, sense contaminació–, per catequitzar-nos en les noves doctrines de la sostenibilitat. No és estrany que hi recorri la banca –la institució més negativament valorada en totes les enquestes, al costat de la monarquia–, o que hi busquin expiació les multinacionals energètiques més directament associades al canvi climàtic. Sí: el moralisme, com sempre, serveix per dissimular una mancança. La de l'anunciant primer, i potser la nostra.

Sociòleg i periodista @salvadorcardus

Ras i curt BIEL FIGUERAS @rincewindcat

Està molt bé que es vulguin introduir tècniques i models polítics nord-americans en la societat catalana; l'únic problema que hi veig és que Catalunya no té una societat nord-americana i que totes aquestes innovacions només estan destinades al fracàs i al ridícul. Perdem el temps alegrement.

A FONTS

De cara al judici

Tant per petició de les defenses com dels mitjans de comunicació, el judici de l'1-O es retransmetrà per televisió. Més enllà de la influència cinematogràfica americana, la litúrgia que acompanya qualsevol judici, la posada en escena, la coreografia, la vestimenta conformen tot un llenguatge de poder per si sol. No em refereixo tan sols a les perruques dels lletrats britànics, a jurar amb una mà sobre la Bíblia, al seient de l'acusat o del testimoni per sota del del magistrat (a excepció de Mariano Rajoy, que va tenir el privilegi de no haver d'alçar la mirada per contestar) o a l'objecte de les pauses... També a com els advocats aconsellen els seus clients, segons el cas, una roba o una altra o una actitud o una altra per presentar-se davant del jutge.

"La història m'absoldrà." L'al·legat de Fidel Castro estava tan pensat i meditat com la seva estratègia estètica: en ser advocat va fer servir el seu dret a vestir la toga. L'efecte visual era brutal: com un tribunal havia de jutjar un home de dret? Baltasar Garzón va seguir la mateixa fórmula i es va presentar per ser jutjat davant del Suprem, d'igual a igual, amb les punyetes. Tanmateix, a Francesc Homs també li van donar l'oportunitat de fer servir la toga, però la va declinar. En el seu cas, com que mai havia exercit la professió, més que una ofrena semblava un parany: disfressar-lo. "Protesto perquè m'han tret tota la meua roba i m'han vestit amb una altra d'humiliant, cas mai vist pels funcionaris. El jutge refusa concedir-me un vestit per comparèixer davant del tribunal per estar també embargats tots els meus béns. Ni un parell de mocadors de butxaca he pogut obtenir", protestava Francesc Ferrer i Guàrdia en les cartes que el pedagog, condemnat a mort arran de la Setmana Tràgica, va poder adreçar als seus companys europeus perquè l'ajudessin a defensar la seva innocència davant dels tribunals. Una de les seves principals preocupacions i denúncies era que l'haguessin caracteritzat com un "delinqüent comú". Potser ja pensant en la futura programació, l'altre dia un catedràtic de dret processal d'una universi-

El magistrat Manuel Marchena, entre els jutges Andrés Martínez Arrieta i Juan Ramón Berdugo, durant la vista per les qüestions prèvies del judici de l'1-O [ACN](#)

tat barcelonina va escriure: "Jutges de tot el món creuen que saben si un testimoni diu la veritat simplement veient-lo declarar. És totalment fals. Ningú pot saber si algú menteix mirant els seus gestos. En tot cas, els jutges no estan capacitats per percebre el llenguatge no verbal, suposant que existeixi." Del "suposant que existeixi" encara ric (es veu que aquest home no saluda amb la mà, ni es posa vermell, ni sua, ni se li erica la pell ni cap altra cosa, ni abans d'aprendre a parlar es comunicava amb la seva mare...). Ara bé, sobre el que els jutges creuen que saben podríem discutir durant hores... No pretenc suggerir que la justícia també sigui víctima d'estereotips i prejudicis, no: és que ho afirmo. Els gestos no són proves incriminatòries, són indicis. Mai un analista en llenguatge silenciós dictaminarà que una persona està mentint; afirmarem, amb tota la rotunditat que ens donen milers d'estudis i investigacions científiques, que segons determina l'expressió corporal (inconscient) no està sent sincer. I com que no som pitonisses, mai sabrem el motiu o les

“

No pretenc suggerir que la justícia també sigui víctima d'estereotips i prejudicis, no: ho afirmo

Patricia Centeno

raons que porten un individu a no voler dir la veritat.

Tots jutgem per l'aspecte. Mentre l'encert en aquest prejudici resulta vital per a la supervivència de la resta d'animals, per als humans avui dia ja no sembla una qüestió de vida o mort. Ens agradi o no, triguem entre 40 segons i 4 minuts a fer-nos una idea predeterminada d'una persona. No cal que hi hàgim intercanviat ni una sola paraula, però la seva roba i la seva expressió corporal ja ens ofereixen tot un seguit d'informació prèvia (gènere, edat, nacionalitat, professió...) que ens farà confiar o no i valorar-la segons la nostra personalitat, experiència i creences.

Desconec si a la facultat de dret cap professor adverteix els futurs jutges que mai aconseguiran ser del tot objectius per una raó, segons el meu parer, bastant òbvia, senzilla, contundent i positiva: són subjectes, no objectes. Si la feina dels magistrats només consistís a "aplicar la llei", un cop memoritzada, qualsevol robot els podria substituir.

Periodista @PoliticayModa

Ras i curt MARIONA ISERN @marionaisern

Els telenotícies de TV3 del 2018 han estat dels més vistos dels últims anys a Catalunya, i amb molta diferència. Tenen un format renovat, plural, amb veu per a tothom, i s'hi diuen les coses tal com són i no com a alguns els agradaria que fossin. Definitivament, no és casualitat que el bloc del 155 vulgui posar fi a TV3.

CARTES DES DEL COR D'EUROPA (VII)

Coses que tenen els estats

Els estats de l'Europa actual solen tenir, en la majoria de casos, unes determinades característiques. Una població mínima, superior almenys als 5 milions d'habitants. Una llengua específica d'aquell estat, comuna al conjunt dels seus ciutadans. Unes institucions pròpies amb una llarga història. Una capital (o una àrea metropolitana) amb gruix de població considerable, superior al milió d'habitants, i connectada internacionalment. Una potència econòmica important, amb un PIB de més de 200.000 milions d'euros. Una extensió territorial d'almenys 30.000 km².

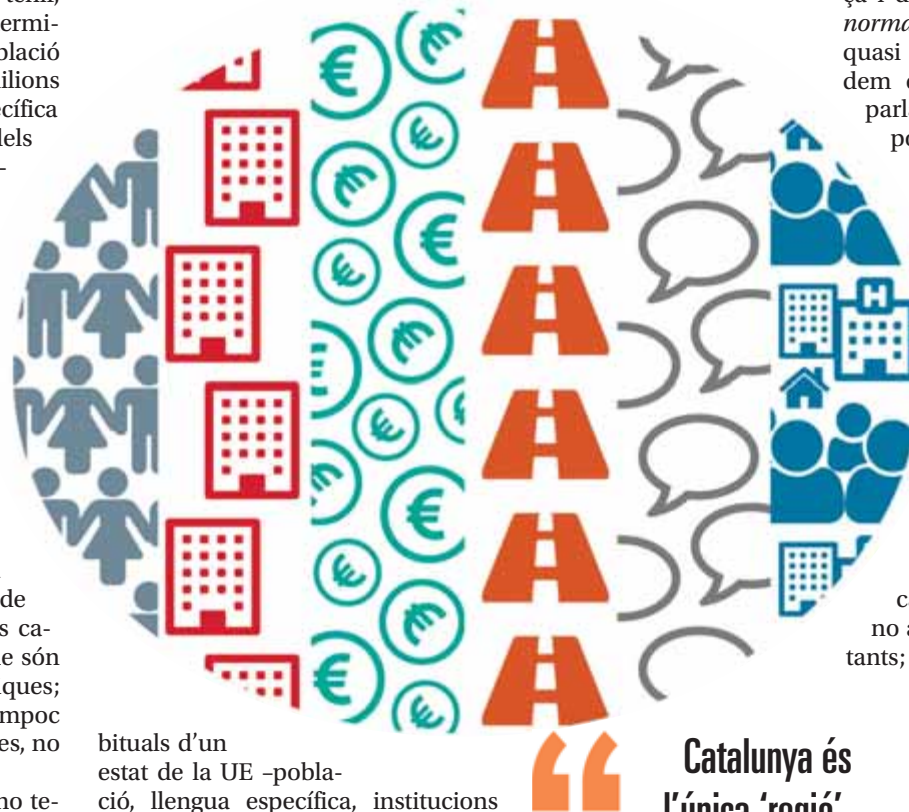
Són característiques habituals, però no tots els estats de la UE gaudeixen de tots i cadascun d'aquests trets. A la UE, en la pura teoria, es podrien donar quatre tipus de territoris: aquells que tenen totes les característiques i són estats; aquells que són estats sense tenir totes les característiques; aquells que no les tenen totes i que tampoc són estats i aquells que, tenint-les totes, no són estats.

Entre el primer grup, aquells que ho tenen tot i són estats, trobem tots els grans països de la UE: Alemanya, França, Itàlia, el Regne Unit, Espanya, però també d'altres com per exemple Polònia, Holanda, Suècia, Dinamarca, Irlanda i Finlàndia. Els podríem considerar el grup *normal*, però en termes estrictament aritmètics no es pot dir que siguin una majoria entre els 28 estats actuals de la UE.

Pel que fa al segon grup, hi trobem casualitats de tota mena: hi ha tots aquells països -al voltant d'una quinzena, d'un total de 28- el PIB dels quals no arriba als 200.000 milions d'euros, o tots aquells països -no arriben a 10, de 28- la població dels quals no supera els 5 milions d'habitants. Hi ha estats que ho compleixen quasi tot, però els falla alguna de les característiques assenyalades: Grècia i Hongria, per exemple, no arriben als 200.000 milions d'euros de PIB, la població d'Irlanda no supera (per poc) els 5 milions d'habitants, Àustria no té una llengua específica diferent de l'alemany, etc.

De fet, no és gaire difícil fer un quadre de doble entrada, posant tots els països de la UE a l'esquerra i les sis característiques ha-

RAMON BUCH

bituals d'un estat de la UE -població, llengua específica, institucions històriques, PIB, mida de la capital i extensió territorial- a la part de dalt, i comprovar quants i quins d'aquests trets compleix cadascun dels estats. Convido el lector que ho faci. Li sortiran quatre blocs: el dels estats que els compleixen tots, el dels estats que els compleixen tots menys un, el dels estats que els compleixen tots menys dos, i els (pocs) casos que n'incomplixen més de dos. De fet, Malta i Luxemburg només compleixen dues de les sis característiques -llengua específica i institucions històriques.

El tercer grup concerneix els territoris de la UE que no són estats, però que estan reconeguts políticament i administrativament pels seus estats -i que, a efectes pràctics, anomenarem regions-. La immensa majoria de les regions de la UE no compleixen la majoria de les sis característiques assenyalades. No cal entrar en exemples: els *landers* alemanys no tenen una llengua diferent de l'alemany i, molts tampoc no tenen una gran capital de més d'1 milió d'habitants, i el mateix podríem dir de les regions de Fran-

ça i d'Itàlia. Igual que podem considerar *normal* que els estats compleixin totes o quasi totes sis característiques, també podem considerar *normal*, estadísticament parlant, que les regions en compleixin poques o molt poques. Fins i tot hi ha algunes regions que no en compleixen cap.

Fixem-nos, per un moment, en aquelles regions de països de la UE que avui no són estats, però que tenen partits rellevants que aspiren que la seva regió esdevingui estat algun dia: Escòcia, Flandes i el País Basc (no posem Catalunya en aquesta llista, ara veureu per què). Aquestes regions compleixen molts dels sis trets, però en cap cas els compleixen tots: Escòcia no té una llengua específica diferent de l'anglès i la seva capital no arriba ni de bon tros al milió d'habitants; Flandes té un territori molt inferior als 30.000 km² i Anvers, la seva principal ciutat, suma mig milió d'habitants; el País Basc no compleix ni el tret de població, ni el d'extensió territorial, ni el del PIB.

Finalment, arribem al quart grup: el d'aquelles regions que compleixen les sis característiques i que, malgrat això, no són estats. N'existeix alguna? D'entrada, semblaria estrany que si un terç llarg dels estats de la UE les compleixen totes i molts estats de la UE ho són sense complir-les totes, hi pugui haver un territori que complint-les totes no sigui estat. Hi ha algun cas? Sí, n'hi ha un, només un, i es diu Catalunya. L'única regió de la UE que avui compleix totes i cadascuna de les característiques que defineixen els grans estats de la UE, però que no té un estat propi.

Potser això explica algunes coses. Potser això explica que Catalunya no pogués formar part d'un estat més gran si aquest no era radicalment plurinacional. Potser això explica que a Catalunya avui hi hagi el moviment independentista més massiu i mobilitzat de tota la UE. Coses de la física social, econòmica, històrica i cultural.

Catalunya és l'única 'regió' de la UE que compleix totes les característiques que defineixen els grans estats de la UE, però que no té estat propi

Toni Comín

Conseller a l'exili @toni_comin

Ras i curt ADA CASTELLS @AdaCastells

I si entre tots aconseguim que el 2019 sigui l'any en què es va aturar l'auge del feixisme al món? De moment estan aconseguint poder de la manera més fàcil: a través de les urnes. Si es combaten la ignorància, la mentida i la passivitat tindrem molt camí fet.

LA MONARQUIA

Lluís Simon lsimon@lrp.cat

Felip VI, en l'acte de la pasqua militar del 2018 a Madrid EFE

Glòria al duc d'Avinyó!

Demà tots els exèrcits espanyols comandats pel seu rei (o reis, si comptem l'emèrit) celebren un dels seus actes més *vintage*, d'aquells que vistos en blanc i negre guanyen força i credibilitat, i més ara que la *unidad* està en perill: la gran pasqua militar. No se celebra, és clar, l'arribada dels Reis d'Orient "que porten coses a tota la gent". Aquests últims fan pinta de refugiats i com a mínim dos d'ells són massa foscos per la moda Vox que s'imposa aquests dies a la pàtria hispànica. Demà teòricament se celebra la *reconquesta* de Menorca executada el 1782 pel *glorioso* exèrcit hispànic. Però això, és clar, és un conte de fades que alguns expliquen als nens abans d'anar a dormir o, el que és pitjor, a les escoles.

Espanya celebra demà la victòria, el 1782, d'un almirall provençal a Menorca i la posterior pèrdua de Gibraltar

Carles III no va reconquerir Menorca perquè mai abans havia estat espanyola. Per acabar-ho d'adobar va haver de ser un almirall d'Avinyó, el duc de Crillon, l'encarregat de portar les tropes franceses i els vaixells espanyols fins a Maó, on va consumir la victòria contra els britànics. Després li van lliurar el títol de duc de Maó per fer-lo passar per espanyol. Amb el nou títol va fracassar a Gibraltar. Quan els castellans i companyia es van quedar sols per defensar les ciutadelles de Menorca, els britànics van tornar a conquerir l'illa, sense gaire esforç, el 1798. El tractat d'Amiens (1802) va retornar Menorca a Espanya, que el mateix dia va perdre definitivament Gibraltar. Què celebren doncs?

L'exèrcit apunta cap a Catalunya

És una expressió agosarada però no meva. Ho va dir tot just fa un any la llavors ministra de Defensa, Maria Dolores de Cospedal, precisament en la pasqua militar. "L'exèrcit estava preparat per actuar", va dir referint-se al fet que la declaració de la República a Catalunya hagués estat efectiva i donant la raó, entre d'altres, a Marta Rovira, ara a l'exili.

iADIÓS!

La monarquia trenca la primera família espanyola de totes

La meua admiració per Henar Ortiz, germana del pare de la reina, no para d'augmentar. Per aquestes festes s'ha fet viral una piulada seva formidable –#2019SinBorbones– si tenim en compte que és la mateixa tia de Leticia qui l'ha escrit. M'hauria agradat veure-les a totes dues en la mateixa taula durant el sopar de Nadal. Per a més inri, l'avatar d'Henar a Twitter és, ni més ni menys, un llaç groc. Només quedar trucar a Villarejo perquè faci alguna cosa...

Joan Carles I cobra 8.000 euros per foto

L'agenda del rei emèrit durant el 2018 va incloure de tot menys una cosa, la visita als jutjats o a la seu de la sobirania popular per declarar sobre el seu patrimoni. Com a bon espanyol de la seva edat, Joan Carles I es va dedicar, sobretot, a assistir a grans dinars, als toros, al futbol i a no faltar a les grans misses. Per tot això va cobrar gairebé 200.000 euros d'assignació directa de les nostres butxaques. No està malament per ser un jubilat, ara que la Seguretat Social està en fallida. L'aportació, dividida en els 24 actes oficials de la seva agenda –en què la seva feina sovint és fer-se la foto– suposa més de 8.000 euros per jornada laboral. Visca la bona vida!

Castelló d'Empúries
Empuriabrava

Pista de Gel

i Parc Infantil
de Nadal

Dissabte
15.12.2018
**INAUGURACIÓ
DE LA PISTA DE GEL**
Descompte del
50%

CASTELLÓ D'EMPÚRIES EMPURIABRAVA

Envelat de la Plaça de les Palmeres (davant del Club Nàutic)

DIES: del 15.12.2018 al 06.01.2019

Hora: d'11 a 14h i de 16 a 22h

Preus: 8€ pista de gel (1 hora) i 3€ atraccions

Hi haurà servei de bar

Més informació: www.castello.cat | www.castelloempuriabrava.cat

Ajuntament de
la Comtal Vila de
Castelló d'Empúries

DOSSIER

Carles Puigdemont es dirigeix als periodistes després d'abandonar la presó de Neumünster EFE

Explicant el país al món

PERE BOSCH
pbosch@lrp.cat

“Hi ha interès a saber per què hem arribat fins aquí i què proposem a Europa. [...] Interès a conèixer amb molt més detall una crisi que ha irromput amb una gran intensitat a partir del referèndum de l'1 d'octubre i que ha situat al cor d'Europa un problema polític la transcendència del qual ja havia percebut tothom.” La reflexió anterior correspon al pròleg de l'edició catalana del llibre de Carles Puigdemont, *La crisi catalana* (La Campana, 2018). El president de la Generalitat, que és periodista, es va dedicar durant molts mesos a res-

El llibre de Carles Puigdemont, ‘La crisi catalana. Una oportunitat per a Europa’, culmina una tradició de més de tres segles, en què els catalans han intentat explicar-se al món

seguir el coneixement del cas català a l'exterior. I va rastrejar la premsa d'arreu del món des dels fets de Prats de Molló (el 1926) fins a principis dels anys noranta, quan a la caiguda del mur de Berlín s'afegia la fita dels Jocs Olímpics, que es va convertir en un aparador excepcional al món. En tot cas, el títol del llibre *Cata...què?* resumeix perfectament les dificultats per donar a conèixer la realitat del nostre país. Catalunya era, fins aleshores, una entitat política desconeguda per a la immensa majoria dels europeus i que només ocupava les portades o les columnes dels diaris o els informatius a batzegades, a partir d'algun esdeveniment excepcional, ja fos la proclamació de la República Catala-

na el 14 d'abril del 1931 o la caiguda de la dictadura franquista i el procés cap al model autonòmic.

Avui, paradoxalment, aquell jove periodista s'ha convertit en la cara més visible d'una etapa excepcional en què la reivindicació dels catalans ha ocupat i preocupat les cancelleries i les institucions internacionals, ha centrat reportatges, portades i articles d'opinió i d'anàlisi als principals mitjans de comunicació; i, allò que resulta més significatiu, fins i tot s'ha fet familiar entre els ciutadans europeus. Quan passejava per Alemanya o quan ho fa per Bèlgica, el president de la Generalitat és una persona coneguda i els europeus saben perfectament quines són les de-

2018

El president de la Generalitat a l'exili, Carles Puigdemont, explica al ciutadà europeu les motivacions dels catalans i els convida a convertir-les en una oportunitat per a Europa en la mesura que pot demostrar que els interessos dels ciutadans se situen per damunt dels d'alguns estats membres.

10 de gener del 2016 Carles Puigdemont és escollit president de la Generalitat.

1 d'octubre del 2017 Celebració del referèndum d'independència.

16 d'octubre del 2017 Jordi Sánchez i Jordi Cuixart, dirigents de l'ANC i Òmnium, ingressen a la presó.

27 d'octubre del 2017 Declaració d'independència del Parlament. Pocs minuts després, el govern del PP, amb el suport del PSOE i el PP, anuncia l'aplicació de l'article 155.

30 d'octubre del 2017 Carles Puigdemont anuncia que es troba a l'exili.

21 de desembre del 2017 Eleccions al Parlament, que ratifiquen la majoria independentista.

mandes catalanes, més enllà que puguin compartir-les.

Malgrat tot, els esforços per explicar-nos al món venen de molt lluny. De fet, es van iniciar quan el país ni tan sols havia perdut les seves llibertats. Fa alguns anys, Michael B. Strubell va donar a conèixer dos opuscles editats des de Londres poc abans de la ratificació del Tractat d'Utrecht, que va tancar el conflicte dinàstic al mateix temps que sentenciava el destí de Barcelona i el conjunt del Principat. De fet, l'apel·lació a la corona britànica es va mantenir com una constant durant la primera meitat del segle XVIII, amb documents tan rellevants com *Via fora als adormits*, en què es reclamava el compliment del Pacte de Gènova, que Catalunya havia subscrit amb Anglaterra trenta anys després que aquest hagués estat signat; però, si fem cas al material imprès destinat a l'exterior, es van anar diluint a poc a poc fins a finals del segle XIX, quan una part de la societat catalana va començar a apostar pel catalanisme polític i es van tornar a reprendre els esforços de comunicació a l'exterior, si bé molt més centrats en l'Estat francès, que hom associava a un mirall de llibertat i de progrés. Més endavant, els destinataris no van ser només les potències europees, sinó també els organismes internacionals.

Els esforços han tingut formats diversos. Dit en altres paraules, no només s'han traduït a través de contactes més o menys formals que gairebé no han deixat rastre, sinó també en un munt d'informes, opuscles i llibres que s'han convertit en autèntics

ANTECEDENTS

“Fins al procés, les dificultats per donar a conèixer les reivindicacions del país han estat notables”

DES DE L'INICI

“Els esforços per explicar-nos al món es van iniciar quan el país ni tan sols havia perdut les seves llibertats”

DESTINATARIS

“Inicialment, els documents es van adreçar a Anglaterra i, a partir del segle XX, als organismes internacionals”

tresors. La Biblioteca de Catalunya i l'Arxiu Històric de Barcelona conserven bona part d'aquest material, però també pot localitzar-se en arxius i biblioteques d'arreu del món, una prova evident que va circular amb profusió. Aquest documents s'han editat en situacions molt diverses; en períodes de repressió, però també en moments en què s'han obert finestres d'oportunitats per trobar un encaix satisfactori a l'Estat espanyol. També ha estat determinant el context internacional. Val a dir, en aquest sentit, que l'auge del moviment no ha coincidit amb els períodes en què el mapa europeu s'ha sacsejat, com ho demostren els casos del 1918, el 1945 o el 1989. Alguns documents han estat editats per entitats catalanes a l'exili o per catalans que s'han abocat de ple a internacionalitzar “el cas català”. En aquest sentit, cal esmentar els casos de Joan Estelrich, Josep Castanyer, Francesc Maspons i Jaume Miravittles, autèntics precursors de la internacionalització del cas català.

ELS TRETS COMUNS

Malgrat les diferències, el comú denominador de tots aquests esforços ha estat la voluntat d'explicar-se al món, de detallar d'on venim i cap a on volem anar. De fet, cada document esdevé una radiografia molt fidel de la situació del nostre país en un moment molt determinat, de l'estat de la cultura i la llengua, de les polítiques repressives o de les concessions dels governs espanyols de torn; i, per damunt de tot, de les aspiracions catalanes en cada moment.

En alguns casos, es tracta de documents d'una notable qualitat, com ara el *Llibre blanc* editat per la revista *Catalunya* el 1956 i que esdevé una autèntica enciclopèdia del país en un moment molt complex; una anàlisi feta pels millors especialistes, com ara Joan Corominas, Marc Aureli Vila i Pere Bosch Gimpera.

Més enllà del diagnòstic, en els documents s'aposta per fórmules diverses per resoldre la “qüestió catalana”, ja sigui la recuperació de les llibertats perdudes el 1714 (en el cas dels primers textos), la via autonomista o federal (durant el segle XIX i bona part del XX) o directament la separatista o independentista. En algun cas fins i tot es formulen propostes que ens poden semblar inversemblants, com ara la que apareix en un llibret del 1898, en què se sospesa la possibilitat d'annexionar-se a França, una proposta que cal vincular al desprestigi de l'Espanya després de la pèrdua de les darreres colònies d'ultramar. En tot cas, es fa difícil saber la repercussió que van arribar a tenir cadascun d'aquests documents. Dit en altres paraules, resulta complicat conèixer si algun periodista va llegir el llibret *La question catalane* que el Comitè Nacionalista Català de París va enviar-los el 1898 o si algun mandatari de la Societat de Nacions va fullejar la petició lliurada el 1924. La vocació de Catalunya per explicar-se al món queda perfectament acreditada. L'esforç ha estat notable, constant. Una altra cosa és que Europa i el món sencer estiguin disposats a escoltar-nos i a atendre les nostres raons.

DOSSIER **EXPLICANT EL PAÍS AL MÓN**

1714

Poc abans de la ratificació del Tractat d'Utrecht, que va posar fi a la guerra de Successió i va sentenciar Catalunya a la seva sort, es van editar diversos opuscles en què es condemnava la política del govern anglès i l'abandonament dels catalans, sotmesos a la venjança de Felip V.

1 de novembre del 1700 Mort de Carles II sense descendència. Pocs dies després, Felip d'Anjou és proclamat rei d'Espanya.

11 d'abril i 13 de juliol del 1713 Signatura dels Tractats d'Utrecht, que reconeixen Felip d'Anjou com a rei de la corona castellana i posen punt final a la guerra de Successió.

11 de setembre del 1714 Caiguda de Barcelona.

16 de gener del 1716 Aprovació de la Nova Planta de la Reial Audiència del Principat, que representa la fi de les llibertats catalanes.

30 d'abril del 1725 Signatura de la Pau de Viena entre Felip V i l'emperador Carles VI, que posa fi al conflicte dinàstic.

El clam d'un país abandonat

Els primers esforços per internacionalitzar el cas català es remunten al segle XVIII, poc després del Tractat d'Utrecht, quan els estats enfrontats per la guerra de Successió acorden posar fi a les hostilitats. A partir d'aleshores, Catalunya resta abandonada a la seva sort. I les institucions catalanes primer i els exiliats després malden per fer arribar el "cas dels catalans" a les cancelleries europees i les potències aliades.

Val la pena destacar, en aquest sentit, dos opuscles escrits i publicats a Londres el 1714, *The case of the catalans considered* i *The history of the catalans*. En els dos casos, es tracta d'una condemna rotunda de la política seguida pel govern *tory*; i, molt especialment, pel seu principal dirigent, Henry St. John, que, sense consultar-ho a la resta d'aliats, va iniciar les negociacions que van culminar amb l'evacuació de Catalunya per part de les tropes aliades. Els autors, anònims, reclamaven al govern anglès que complís les promeses fetes als catalans a través del Pacte de Gènova. Els esforços es van intensificar després del Tractat de Viena, l'any

1725, quan es va segellar la reconciliació entre Felip V i l'emperador Carles d'Àustria, que anys enrere s'havien disputat el tron de la monarquia espanyola.

El principal destinatari de les trucades va ser, novament, el regne d'Anglaterra. En un escrit que duu el títol de *Via fora als adormits*, editat el 1734, l'autor no tenia manies a responsabilitzar Anglaterra "de l'esclavitud injusta de Catalunya i Espanya, i de la que en conseqüència d'aquesta amenaça avui a la Europa". No és l'única mostra d'aquells anys. També cal recordar una carta adreçada directament a Jordi II d'Anglaterra en què es feia un recordatori especial al Pacte de Gènova entre Catalunya i Anglaterra del 1705.

En aquest cas, s'apel·lava al monarca anglès i a la responsabilitat moral d'ajudar Catalunya: "No eximeix V.R.M. i son Regne de l'obligació de complir los pactes de tan solemne tractat: accelerant si importa l'ocasió de practicar sa garantia amb nostra protecció. No hi ha, ni pot haver-hi tractat d'Anglaterra amb altres prínceps interessats que anul·li el que produïm."

Amistat anglesa

En els escrits adreçats a Anglaterra es fa referència a l'incompliment del Pacte de Gènova. A *The case of the catalans considered* es diu: "Si aquell poble és abandonat i perdut, no mereixerem la censura [...] com a autors de la seva ruïna? El mot *catalans* no serà sinònim de la nostra deshonra? D'altres pobles, alligonats amb l'exemple, rebutjaran la nostra amistat."

HISTÒRIA

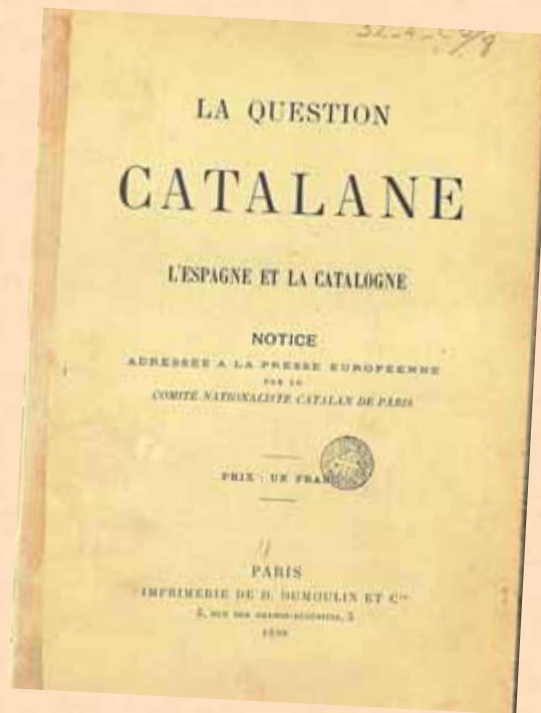
"Catalunya ha estat governada sempre per lleis pròpies"

RETRET

"Quan s'esmenti la sort dels catalans, no es dirà: «Aconsegueix el teu objectiu i engega'ls al diable quan ja no els necessitis?»"

1898

El Comitè Nacionalista de París va editar *La qüestió catalana*. El primer subtítol puntualitzava que es tractava d'analitzar les relacions entre "Espanya i Catalunya"; i el segon deixava clar que el destinatari era "la premsa europea", que amb la guerra de Cuba s'havia adonat de la particularitat del cas català.

Del 25 al 27 de març del 1892

Aprovació de les Bases de Manresa, una de les principals fites del catalanisme.

1895 Es publica el *Compendi de doctrina catalanista*, en què s'afirma que "Catalunya és l'única pàtria dels catalans".

3 de juliol del 1898 Batalla naval entre Espanya i els Estats Units, que representa l'enfonsament de bona part de l'esquadra espanyola.

10 de desembre del 1898 Acords de París, que posen punt final a la guerra hispanoamericana.

14 de març del 1899 Formació del govern presidit per Silvela, que genera expectatives en la societat catalana.

20 d'octubre del 1899 Tancament de caixes contra la reforma fiscal del govern.

El ressò de la "qüestió catalana"

El 1898, Espanya vivia trasbalsada per la derrota contra els Estats Units. El conflicte va provocar la pèrdua del 40% del territori espanyol i va tenir uns efectes evidents en l'economia, malgrat la sagnia que representaven les darreres colònies d'ultramar. La sacsejada va ser, sobretot, moral. Espanya va ser escombrada per un país sense història, i mentre bona part de potències es disputaven continents sencers, l'imperi on "no es ponía el sol" havia quedat reduït a la mínima expressió. La pèrdua també va provocar una sacsejada interna prou notable. Mentre al nostre país creixia amb força el catalanisme polític, la resposta espanyola es traduïa, tal com ha assenyalat el professor Joan B. Culla, en "més centralisme i més uniformització, projectant contra catalanistes i basquistes les frustracions sofertes".

Va ser en aquest context que va aparèixer un opuscle editat pel Comitè Nacionalista Català de París. En la introducció s'advertia: "La premsa europea s'ha adonat, arran de la

Un "libel contra Espanya"

La premsa espanyola va reaccionar amb virulència veient l'opuscle editat pel Comitè Nacionalista de París. El diari *La Época* el definia com "un libel contra Espanya, a la qual s'omple d'injúries i de falsos testimonis" i el posava com a prova "que hi ha un catalanisme realment separatista". Per la seva banda, *El Tiempo* qualificava directament els seus impulsors de "ximplés" i reclamava al govern que els seguís amb atenció.

guerra hispanoamericana, que Catalunya té una forma de pensar diferent dels espanyols." Els autors tam-

bé parlaven de tres vies per resoldre la "qüestió catalana". D'una banda, la idea d'organitzar l'Estat sobre la base d'una federació o una autonomia de les regions que la conformen"; si bé puntualitzaven que es tractava d'una "solució conservadora i oportunista del conflicte", acceptada pels partits polítics extremistes, tant pels federalistes com pels tradicionalistes. El Comitè Nacionalista considerava que aquesta opció resultava complicada; bàsicament perquè "el poble castellà, poble primitiu, és incapaç de solucions complexes i no coneix cap altra forma d'unió que l'absorció". I, en aquest sentit, remarcava que una part dels catalans optava per la via independentista o confederal, si bé aquesta era "poc manifesta a causa de la legislació repressiva". La darrera via, defensada per industrials i alguns "joves intel·lectuals", apostava directament per l'annexió amb França. L'opuscle interpreta que el triomf d'una o altra tendència dependrà "de la conducta del govern espanyol i sobretot de les circumstàncies".

DIFERÈNCIES

"En totes les qüestions, Catalunya i Espanya representen dues maneres oposades de veure les coses"

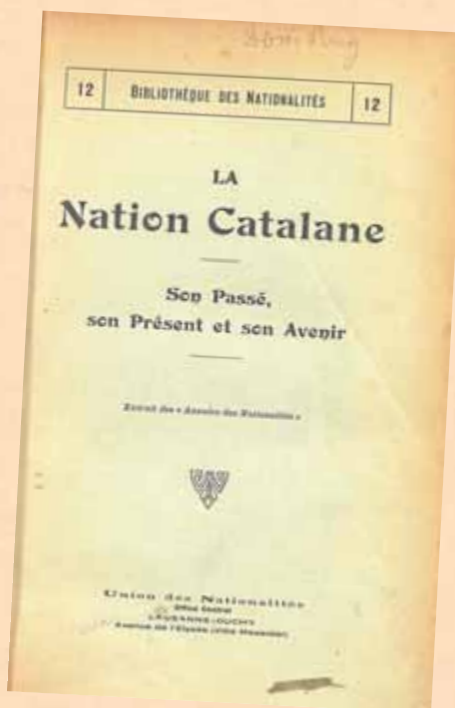
VATICINI

"Si l'Estat espanyol aprèn del desastre i avança cap al particularisme [...] la idea separatista perdrà terreny"

DOSSIER EXPLICANT EL PAÍS AL MÓN

1917

D'entre el material impulsat en el període de la Gran Guerra, destaca *La nation catalane*, editat el 1917 amb el suport de la Lliga i format per quatre apartats en què es ressegueixen els fonaments de la nació, el "renaixement" de la consciència, la situació actual i la posició davant d'Espanya i el conflicte europeu.

28 de juny del 1914 Assassinat de Francesc Ferran d'Àustria, que es converteix en el detonant de la Primera Guerra Mundial.

8 de gener del 1918 En un discurs davant del Congrés dels Estats Units, el president Wilson dona a conèixer els catorze punts per assolir la pau, entre els quals hi ha el dret a l'autodeterminació.

11 de novembre del 1918 Signatura de l'armistici de Compiègne, que posa punt final a les hostilitats.

29 de novembre del 1918 Una delegació catalana lliura un projecte d'estatut al president del Consell de Ministres.

24 i 25 de gener del 1919 L'assemblea de la Mancomunitat aprova un projecte d'estatut d'autonomia.

Treure el cap a la Societat de Nacions

Un dels moments àlgids en la internacionalització de la causa catalana es va produir durant la Primera Guerra Mundial, quan el mapa europeu es va sacsejar de dalt a baix i un munt de nacions van assolir la categoria d'estat. La difusió dels catorze punts del president nord-americà Woodrow Wilson, en què es reconeixia el dret dels pobles a l'autodeterminació i la desfeta dels imperis centrals, va generar expectatives entre els nacionalistes catalans. Hom es va il·lusionar amb la idea que es produís un efecte dominó.

Catalunya no només reivindicava la condició de nació oprimida, sinó la necessitat de recompensar l'esforç dels voluntaris que havien lluitat al costat dels aliats. L'optimisme del catalanisme era proporcional a la preocupació dels polítics i els governs espanyols, que també consideraven la possibilitat que els aliats aca-

Sota control

Tot i l'apaivagament progressiu de les tensions nacionals, els governs espanyols van mantenir el temor perquè el cas català assolís projecció internacional. En una sessió de la Societat de Nacions el juliol del 1923, l'ambaixador espanyol va presentar una resolució en què s'imposava que "cap comunicació dirigida per associacions no oficials arribi als membres de la Societat ni als del Consell"; i, més endavant, va aclarir que la proposta "naturalment inclourà qualsevol petició que puguin formular els separatistes catalans".

bessin justificant la possibilitat que tots els particularismes nacionals siguessin reconeguts. En qualsevol cas, va ser a partir d'aleshores quan diversos sectors del catalanisme van intentar jugar a fons la via internacional. Les cartes adreçades específicament al president Wilson es van multiplicar.

En una d'aquestes es demanava al mandatari nord-americà "que qui ha deslliurat tants pobles oprimits aixequi també la seva veu per Catalunya, demanant la revisió del Tractat d'Utrecht [...] i permetent que la nació catalana lliure i independent pugui entrar a la Societat de Nacions". Malgrat tot, ni aquesta ni altres temptatives van obtenir cap resposta favorable; i, de fet, a finals del 1919 el mateix Wilson va acabar reconeixent que havia parlat d'autodeterminació "sense saber que existien les nacionalitats que ens venen a veure dia rere dia".

OPORTUNITAT

"En aquest moment solemne i únic en la història del món [...] Catalunya, honorables delegats, vol ser completament independent"

1927

La Catalogne Rebelle es va editar a París l'any 1927 per part d'Estat Català. La major part del llibre està dedicada a explicar "la conjura dels catalans" al públic francès, però també hi ha una extensa introducció sobre la llengua i la cultura, la presa de consciència nacional i el moviment "separatista".

13 de setembre del 1923 Arran del cop d'estat de Primo de Rivera, Francesc Macià es refugia a Perpinyà i pren contacte amb altres catalans exiliats.

30 d'octubre del 1926 Macià dona ordre de mobilització i s'inicia l'entrenament militar a Sant Llorenç de Cerdans.

4 de novembre del 1926 La policia francesa frustra l'intent de Prats de Molló i deté els seus principals responsables, entre els quals hi ha Francesc Macià.

20 i 22 de gener del 1927 Judici als "conjurats", durant el qual Francesc Macià es declara únic responsable i fa una declaració de principis en nom de tots, basada en els principis d'independència, democràcia i revolució.

22 de febrer del 1931 Francesc Macià retorna finalment a Catalunya després de vuit anys d'exili.

La conjura dels catalans

El 4 de novembre del 1926, les autoritats franceses van frustrar l'intent d'alguns catalans, encapçalats per Francesc Macià, d'alliberar Catalunya i proclamar-hi la República Catalana. L'experiment va ser, des d'un punt de vista militar, un autèntic fracàs, però paradoxalment va tenir un fort impacte en l'opinió pública francesa. Disset dels participants van ser jutjats a París. Personalitats franceses com ara Paul Valéry i la comtessa de Noailles van donar suport a Macià i el seu estat major. Macià va aprofitar el ressò dels judicis i va proclamar els principis que havien inspirat la temptativa: "Volem una Catalunya independent dins del concert dels pobles lliures; un estat democràtic, pacífic i republicà al costat d'aquesta França que estimem i per la qual dotze mil catalans van morir a Verdun. Volem destruir la monarquia espanyola, sempre enemiga de França, tal com ha demostrat una vegada més amb la seva neutralitat hipòcritament hostil durant la Gran Guerra."

El cas va contribuir a alimentar, encara més, el mite de Macià; un personatge heroic que, per a molts, ja començava a ser conegut com l'Avi. Per damunt de tot, però, va generar un fort impacte en la premsa francesa, amb pàgines i pàgines dedicades a seguir el judici. A banda del ressò me-

diàtic del judici, Estat Català va editar un llibre en què s'explicava amb detall la "conjura dels catalans a França", des dels preparatius fins a les declaracions dels imputats durant el judici. En el prefaci, es remarcava que "aquesta gesta frustrada dels catalans, que cercava la instauració de la República Catalana independent, no es pot considerar, a despit del caràcter sagnant, la gesta aïllada d'un moment d'exacerbació del separatisme". Tot seguit, es dedicava a resseguir els antecedents que havien conduït fins a la

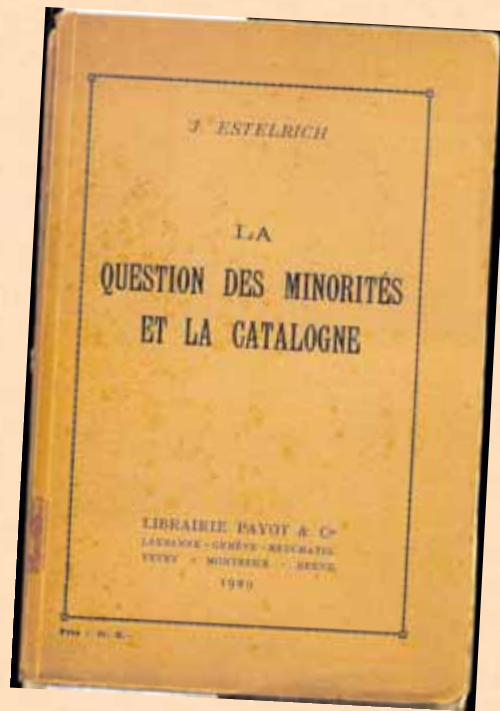
temptativa del 1926: "Els poetes de la Renaixença catalana van sembrar en l'ànima de Catalunya; més tard, els polítics de tots els partits van engraijar la sembra; els separatistes catalans actuals en volem tenir el fruit." El gruix principal del llibre estava dedicat al judici, però hi havia alguns capítols dedicats a la llengua i la cultura i a la consciència nacional catalana fins que "el fracàs de tots els esforços cap a la solució pacífica va acabar empenyent cap a la desesperança els catalans que hi havien confiat".

A l'esquerra, portada del diari 'L'Humanité' amb el ressò del judici als conjurats catalans; a la dreta, alguns dels encausats durant el judici GALLICA

DOSSIER **EXPLICANT EL PAÍS AL MÓN**

1929

Joan Estelrich va escriure un llibret en què resseguia amb detall la problemàtica de les minories nacionals a l'Europa d'entreguerres i proclamava la voluntat de resoldre el problema català "a través d'un acord amb Espanya" i d'un canvi "en la constitució política interna de la península Ibèrica".

Gener del 1918 El president dels EUA, Thomas Woodrow Wilson, anuncia els seus catorze punts per aconseguir la pau.

11 de novembre del 1918 Finalitza la Primera Guerra Mundial.

18 d'abril del 1919 Es constitueix la Societat de Nacions amb l'objectiu d'aconseguir la pau.

Juliol del 1925 La dictadura de Primo de Rivera suprimeix la Mancomunitat.

27 d'agost del 1928 54 estats signen el tractat de Kellogg-Briand, en què es refusa la guerra com a instrument de la política.

28 de gener del 1930 Primo de Rivera presenta la dimissió i és substituït per Dámaso Berenguer.

14 d'abril del 1931 Dos dies després de les eleccions municipals, es proclama la República.

La repressió de Primo de Rivera

OPOSICIÓ

"Les iniciatives van treure de polleguera la diplomàcia espanyola"

Després del cop d'estat del general Primo de Rivera, la internacionalització de la qüestió catalana va adquirir una importància cabdal. No es tractava només, com havia succeït a partir del 1918, d'aprofitar el nou escenari internacional i la plataforma de la Societat de Nacions (un antecedent de les Nacions Unides), sinó també de denunciar un règim que havia suprimit la Mancomunitat de Catalunya i havia prohibit l'ús oficial de la llengua catalana. En aquest sentit, les actuacions a l'exterior s'orientaven en diversos fronts i protagonistes. En el cas de la Lliga, cal destacar la fundació de la Société pour l'Encouragement de la Culture Catalana, amb seu a París, i l'edició de *Le Courrier Catalan*, una publicació distribuïda gratuïtament entre els cercles parlamentaris i diplomàtics francesos. Des de bon començament, aquesta publicació es va dedicar amb cos i ànima a difondre les biografies dels "voluntaris catalans" en la Gran Guerra. Gairebé de manera simultània, Acció Catalana va promoure un

De catalanista a ambaixador de Franco

Joan Estelrich, l'autor de *La question des minorités et la Catalogne* va experimentar, al llarg de la seva vida, un gir ideològic desconcertant. A principis del segle XX, es va convertir en un dels intel·lectuals orgànics de la Lliga i en un activista a favor dels drets nacionals de Catalunya a l'exterior. Lleial a Francesc Cambó, el va seguir fins a les darreres conseqüències. Quan va esclatar la guerra, va escriure en els seus dietaris: "Com a català, he de desitjar el triomf del govern i com espanyol, el dels revoltats." Finalment, va col·laborar

activament amb el règim fins a esdevenir ambaixador de Franco davant la Unesco.

memoràndum adreçat a la Societat de Nacions. En el document es denunciava la persecució que patia el país i es deixava constància del sentiment nacionalista de la societat cata-

lana, tal com s'havia expressat en successives eleccions. La petició, tot i que provenia d'un estat no signatari d'un tractat de minories, va provocar alguns debats dins el secretariat de la

Societat i finalment no va ser acceptada, però va provocar una reacció de la monarquia espanyola. En el viatge que Alfons XIII va fer a Barcelona pocs dies després, el rei va declarar: "Quan a l'exterior es diu que Catalunya no vol ser espanyola, que no vol estar unida a la resta d'Espanya és ben fals, com en donen testimoni els mil alcaldes que avui m'acompanyen." L'estratègia dels catalans també es va orientar a la participació en alguns organismes internacionals com la Unió Internacional de les Associacions per la Societat de les Nacions. En aquest cas, les iniciatives també van treure de polleguera la diplomàcia espanyola. El cap del Departament de Desarmament de la Societat de Nacions, Salvador de Madariaga, va advertir sobre el perill que "quedarà únicament representada l'opinió espanyola per una associació catalanista", mentre que el president de l'organisme va manifestar la preocupació perquè la representació espanyola estigués monopolitzada per "separatistes catalans".

1935

Mentre el país feia front a la repressió posterior a la revolta del 6 d'octubre del 1934, es van adreçar diversos informes a l'assemblea de la Societat de Nacions en què es feia balanç de la situació política i social del país. Un dels més complets és el titulat *Le problème national de la Catalogne*.

4 d'octubre del 1934 El líder del Partit Radical, Alejandro Lerroux, forma un govern que incorpora tres ministres de la CEDA, un partit antirepublicà i antiautonomista.

6 d'octubre del 1934 Després de la declaració de la vaga general revolucionària, Lluís Companys proclama l'Estat Català en la República Federal Espanyola.

2 de gener del 1935 El Congrés aprova la llei que liquida l'autogovern.

27 de maig del 1935 Companys i la resta de consellers de la Generalitat són jutjats pel Tribunal de Garanties, que els condemna a 30 anys de reclusió major.

16 de febrer del 1936 Victòria del Front Popular. Tres dies després, el govern provisional de Manuel Azaña aprova l'amnistia dels presos polítics.

Una situació d'excepció

Durant la República, els esforços per explicar el cas català es van reduir, sobretot arran del reconeixement d'un marc autonòmic. L'encaix català semblava que havia trobat una sortida, malgrat la retallada de l'estatut aprovat en referèndum, la lentitud dels traspassos i la polèmica generada per la llei de contractes de conreus, declarada inconstitucional per part del Tribunal de Garanties. En tot cas, la repressió posterior als fets del 6 d'octubre del 1934 va fer que hom tornés a sentir la necessitat de fer arribar la situació de Catalunya a les instàncies internacionals.

En donen testimoni dos informes datats el 1935, *Le problème national de la Catalogne* i *La situation actuelle de la Catalogne*, tots dos editats a Gènova i amb un contingut molt semblant. En el primer cas, es tracta d'un informe elaborat pel Front Nacional de la Joventut Catalana amb motiu de la setzena assemblea de la Societat de Nacions. El document incorpora dos capítols d'antecedents, l'un dedicat al període anterior a la proclamació de

la República i l'altre als primers anys d'aquesta. Val la pena remarcar, en el primer cas, que l'àmbit polític que s'analitza no es limita a Catalunya, sinó al conjunt dels Països Catalans. En aquest sentit, els autors de l'informe demanaven que no es perdés de vista que aquesta "nació, a causa de l'opressió secular per part d'Espanya, no es troba ni satisfeta ni contenta dins l'Estat espanyol".

En el cas de la República, es ressegueix amb detall el procés estatutari i es conclou que alguns dels articles aprovats "no contenen una satisfacció suficient de les aspiracions catalanes", sobretot en allò que fa referència a l'àmbit de l'ensenyament. En tot cas, l'apartat més interessant del document és el que fa referència a la situació generada arran de la revolta del 6 d'octubre, amb un incís especial en l'abast de la repressió, tant en l'àmbit institucional com el de l'ensenyament i l'universitari. La conclusió final del document es planteja en forma de dilema: "O confederació o separació."

Lluís Companys i la resta de membres del govern de la Generalitat, durant el judici que es va celebrar al Tribunal de Garanties el 28 de maig del 1935. CRONICA

OPRESSIÓ

Un informe del 1935 remarcava: "A causa de l'opressió secular, Catalunya no es troba satisfeta dins d'Espanya"

DOSSIER EXPLICANT EL PAÍS AL MÓN

1936

El Comissariat de Propaganda de la Generalitat, dirigit per Jaume Miravittles, va editar un munt de material i va impulsar tota mena d'actes per reclamar l'atenció del món i fer pedagogia dels canvis polítics i socials que s'havien produït a Catalunya des del 19 de juliol del 1936.

19 de juliol del 1936 El fracàs de l'aixecament militar dona inici a una revolució social i política a Catalunya.

21 de juliol del 1936 Es constitueix el Comitè Central de Milícies Antifeixistes de Catalunya.

3 d'octubre del 1936 Es posa en funcionament el Comissariat de Propaganda amb l'objectiu de difondre la realitat catalana al món.

Del 3 al 7 de maig del 1937 Enfrontaments entre les forces d'ordre públic de la Generalitat i milicians de la CNT, que provoca la sortida d'aquests darrers de les institucions.

25 de juliol del 1938 Inici de la batalla de l'Ebre.

10 de febrer del 1939 Les tropes franquistes arriben a la frontera francesa.

Fer pedagogia d'una revolució

DIVULGACIÓ

“El Comissariat va explicar l'obra de govern a l'exterior”

En l'acte de presentació de l'exposició *Set mesos de guerra*, el comissari de Propaganda de la Generalitat, Jaume Miravittles, va afirmar: “En la guerra i en la pau, la propaganda és un instrument indispensable a la vida dels estats. Vetlla pel seu decòrum, expandeix els seus valors espirituals, obre camí a la seva producció, al seu comerç, dona sentit a l'expressió totalitària dels països, la difon, l'encarrila. No hi ha un estat modern que no atorgui una consideració de primer ordre a la missió de propaganda. Més ben dit: la importància d'un estat es dedueix, sovint, per l'eficàcia d'aquesta organització propagadora.” La reflexió anterior es podria aplicar al moment actual, però es va fer el 1937, pocs mesos després de l'esclat de la Guerra Civil i quan el govern de la Generalitat, que va actuar durant alguns mesos com un estat, maldava per aconseguir complicitats en un context internacional en què es flairava la proximitat de la Segona Guerra Mundial. Durant mesos, Jaume Miravittles es va

El somriure de Catalunya

André Malraux el va presentar com “el somriure de Catalunya”. Amb una llarga trajectòria com a periodista i polític, Jaume Miravittles va passar, en pocs anys, de col·laborador de Francesc Macià en els fets de Prats a Molló a ànima del Comissariat de Propaganda. Amb el seu tarannà optimista, alegre i conversador, va dirigir amb encert un instrument al servei de l'anomenada “revolució del bon gust”, una transformació impulsada, manllevant les seves paraules, “no per la fam ni per la cri-

si, sinó per la defensa de l'esperit i de la dignitat”.

multiplicar en aquesta tasca propagandística. Va obrir delegacions a Londres, Brussel·les, Estocolm i París; va començar a publicar *Le Journal de Barcelona*, el diari del Comis-

sariat a França; va enllestir els preparatius d'una magna exposició titulada *Art Catalan du Xè au XVè siècle* i va participar a l'Exposició Internacional que va tenir lloc a París, inscri-

ta dins el famós Pavelló de la República. També va resultar remarcable l'esforç per explicar l'obra de govern de la Generalitat, amb tot un seguit d'obres, editades majoritàriament en anglès i francès, que hom enviava directament a les principals capitals del món.

L'esforç per projectar el país a l'exterior va ser indèstria de l'agitació i informació destinades a enfortir la moral dels combatents al front i de la població civil a la rereguarda. L'estatueta *El més petit de tots* es va convertir en la imatge simpàtica de la revolució, al mateix temps que es van començar a exhibir els primers noticiaris cinematogràfics i es va començar a publicar *Nova Ibèria*, una revista institucional del Comissariat. Com és prou sabut, l'ideal revolucionari que hom defensava no va arribar a reeixir, però la tasca d'aquells anys es va convertir en un referent inestimable, tant en l'àmbit intern com extern i, al mateix temps, va permetre prestigiar l'actuació de la Generalitat en unes circumstàncies certament difícils.

1956

Durant el franquisme, es van editar un munt de llibres i opuscles per tal d'explicar al món el genocidi que s'estava produint a Catalunya. Un dels més notables és el *Llibre Blanc*, amb pròleg de Pau Casals i aportacions de destacats intel·lectuals com ara Pere Bosch Gimpera, Joan Corominas i Josep Carner.

1 d'abril del 1939 Fi de la Guerra Civil.

9 de febrer del 1946 L'ONU aprova una resolució de condemna al règim franquista. Les mesures queden sense efecte el 4 de novembre del 1950.

26 de setembre del 1953 Pacte a Madrid entre els Estats Units i Espanya, que trenca l'aïllament del franquisme.

8 de desembre del 1955 Espanya és admesa a l'ONU.

20-21 de juliol del 1959 S'aprova el primer pla d'estabilització.

9-11 de març del 1966 Tancament de la Caputxinada, que va donar origen al primer gran moviment unitari de l'oposició, la Taula Rodona Democràtica.

20 de novembre del 1975 Mort del general Francisco Franco.

La denúncia del genocidi franquista

La imatge que més bé simbolitza els esforços per explicar la situació de Catalunya durant el franquisme és el breu discurs que va pronunciar el músic Pau Casals el 24 d'octubre del 1971, amb motiu de l'estrena de l'himne de les Nacions Unides, que ell mateix havia compost. A banda d'aquest episodi, però, des de ben aviat es van editar llibres i opuscles adreçats a les institucions internacionals i als estats democràtics. Després de la fi de la guerra, les expectatives internacionals dels catalans van anar lligades a l'esperança que el conflicte europeu acabés provocant la caiguda de la dictadura franquista. El règim, que va jugar fort la carta d'associar-se amb l'Alemanya nazi, va viure alguns anys de neguit, però finalment es va acabar adaptant a l'aïllament internacional i sotmetent la població a una autarquia i una repressió ferotges. Mentrestant, els catalans exiliats van intentar aconseguir la implicació de les potències en el cas català, que ho és també de la República Espanyola. A la conferència fundacional de les Nacions Unides, Josep Carner

El músic Pau Casals s'adreça a les Nacions Unides, el 24 d'octubre del 1971 ➔ ARXIU

va intentar incloure la qüestió catalana en l'ordre del dia, però no se'n va sortir. I són prou conegudes les gestions que va dur a terme Batista i Roca des de l'exili britànic, sobretot a partir de la nova versió del Congrés de Nacionalitats, la Unió Federal de Grups Ètnics Europeus.

PRESENTACIÓ

“El ‘Llibre Blanc de Catalunya’ intentava oferir una visió àmplia i oberta de la realitat catalana”

DIFUSIÓ

“A part de l'original en català, el llibre es va traduir al castellà, l'anglès i el francès en un mateix volum”

L'ENTREVISTA

Josep Casulleras Periodista, autor de 'La batalla de l'exili'

“L'exili és clau contra el relat de l'Estat”

CARLES RIBERA
cribera@lrp.cat

El món del periodisme ha hagut de fer en els últims mesos una immersió profunda en l'envitricollat llenguatge jurídic i l'argot judicial per poder entendre bé i explicar millor la situació. Josep Casulleras Nualart (Terrassa, 1981) és un dels analistes que s'ha submergit a més profunditat en les aigües exteriors de la causa general contra els polítics independentistes, una tasca que s'ha concretat en el llibre *La batalla de l'exili* (Ara Llibres).

La batalla de l'exili és per a l'independentisme la mare de totes les batalles?

No diria tant. És un capítol fonamental per fer ensorrar tot el castell de cartes que ha construït l'Estat espanyol amb aquest relat d'acusació basat en la violència per justificar una rebel·lió inexistent. El que passa a l'exili és fonamental per desmuntar tot aquest relat. Tot el que passi a partir d'ara en el judici i quan després hagi d'anar a tribunals internacionals està absolutament condicionat.

Sobretot pel que va passar a Alemanya?
Sobretot pel fet que Alemanya ha dit que aquí no hi ha rebel·lió. És l'única jurisdicció on es pronuncien sobre el

fons. A Bèlgica, Llerena retira l'euroordre per evitar-ho i en la segona euroordre la fiscalia belga esgrimeix un error de forma. Bèlgica es manté en un to d'elegància diplomàtica, tot i que, de fet, li diu si fa o no fa el mateix.

En el llibre vostè insinua que l'exili és una cosa menys improvisada del que podia semblar inicialment.

Sí que hi ha un punt d'improvisació important. El que passa és que, excepte en el cas de Clara Ponsatí, que és una opció que té present gairebé des que assumeix la conselleria, i excepte potser a la CUP, que a la tardor, després de l'1-O, també s'ho comencen a plantejar, en realitat en la resta de casos tot és molt informal i no hi ha una estratègia gaire pensada ni planificada sobre com afrontar l'exili en cas que sigui necessari. Això no hi és. El que hi ha és la idea que va circulant entre els membres del consell executiu del govern d'una manera inconcreta. Aquí és on entra en joc Jaume Asens. És qui introdueix en el consell executiu la qüestió de l'exili d'una manera més seriosa per mitjà de Toni Comín. Comín no diu mai que està parlant amb Asens, es refereix sempre a gent de confiança. I l'estratègia pròpiament de l'exili no es comença a bastir fins ben bé després de la declaració d'independència, que és quan Asens mateix avisa Gonzalo Boye. A Barcelona

no hi ha advocats tan experts en temes d'extradicions.

Quan entra en joc Boye?

A partir del 29 d'octubre. Primer assessora Asens i Comín. Cal tenir en compte que ell ni tan sols coneix quina cara fan els consellers, els ha de buscar per Google. El que veu clar és que han de marxar tots ràpidament, perquè creu que els poden citar a declarar i empresonar-los preventivament, que és el que finalment acaba passant amb els que no marxen. Ell veu cinc jurisdiccions possibles i s'acaba imposant l'opció de Bèlgica; a partir d'aquí tot es comença a organitzar.

Per tant, abans de Boye no hi ha estratègia.

Abans tot és molt esfilagarsat i inconsistent.

Potser perquè aquest escenari ningú se l'havia arribat a plantejar seriosament?

Sí que hi havia hagut consultes de membres del govern a alguns advocats, els noms dels quals no han arribat a sortir i jo també desconec, per demanar si hi havia possibilitats d'anar a la presó si no es marxava. Inicialment, però, era vist com una opció pitjor que la presó, perquè amb això de les euroordres es creia que hi havia un automatisme absolut i es pensava que

Un jove veterà del periodisme polític

Josep Casulleras i Nualart (Terrassa, 1981) és llicenciat en Periodisme per la Universitat Autònoma de Barcelona. Va començar a treballar en el món de la ràdio, a Ràdio Sant Cugat, Ràdio Terrassa i RAC1. Des del 2005, forma part de l'equip de VilaWeb, del qual actualment és el cap de redacció i un dels periodistes polítics del país que més intensament ha seguit el procés d'independència des de l'atalaia privilegiada que és VilaWeb, i amb el mestratge de Vicent Partal, un analista polític imprescindible per entendre la situació actual a Catalunya.

Josep Casulleras, fotografiat amb el seu llibre JOSEP LOSADA

serien retornats immediatament. Ara ja sabem que això no és exactament així, sinó que funciona d'aquesta manera en una sèrie de delictes molt determinada. La veritat és que en aquells moments de tanta tensió política, era una mica un campí qui pugui.

Tota la xarxa de defensa que es teixeix tant a Bèlgica, com a Alemanya, com a Escòcia és d'altíssim nivell. Sense Boye s'haurien pogut congregar aquests primeres espases?

La gran aportació de Gonzalo Boye és la seva xarxa de contactes en l'àmbit internacional. Pel que em va explicar, en el moment que comença l'exili ell posa en prealerta els millors advocats

EXTERIOR-INTERIOR

“Políticament, hi ha certa tensió sobre com es veu la defensa entre els exiliats i els presos, però entre advocats hi ha coordinació”

de tots els països possibles d'Europa on podien anar els que marxaven. N'hi va haver que van entrar en joc de seguida, els belgues, i els altres van anar entrant en joc més tard, però ja estaven advertits que podrien ser requerits. Això ho podem veure en el cas d'Alemanya.

El millor contacte possible, per cert. Wolfgang Schomburg és qui assumeix el cas del president Puigdemont. I això s'activa dos minuts després de la detenció, realment per la capacitat de Boye de posar en comú la feina de les diferents jurisdiccions on es van activant els casos. En el cas d'Escòcia no és ben bé ell qui activa Amer Anwar,

perquè la manera com s'acaba implicat Anwar és per mitjà d'una coneguda comuna amb Clara Ponsatí, que és Trycia Marwik, expresidenta del Parlament escocès.

Anwar, a més de ser un professional de prestigi al seu país, és l'advocat amb més empatia amb el cas català. Ell hi té una implicació personal, perquè era a la Rambla de Barcelona com a turista el dia de l'atemptat del 17-A, i també política. I aquesta és la seva oportunitat d'ajudar. És ell qui es posa en contacte amb Boye. Hi ha un altre vector important, Jaume Alonso-Cuevillas, que és qui fa de pont entre tota la feina que s'està fent a l'interior i les

defenses a l'exterior.

Hi ha prou coordinació entre les defenses a l'exterior i a l'interior?

Sí. N'hi ha força. És una cosa complicada, perquè políticament hi ha una certa tensió sobre com es veu no només la defensa, sinó el procés polític entre els que es queden i els que marxen, però des del punt de vista dels advocats hi ha bastanta coordinació. A més, hi ha figures clau, com Cuevillas i Andreu Van den Eynde. Són les persones que ajuden a suavitzar i a fer circular la informació entre els advocats dels presos i els dels exiliats, entre altres coses perquè alguns són compartits. Van den Eynde està molt centrat

L'ENTREVISTA JOSEP CASULLERAS

en els presos, però també està pendent de tot el que passa a Suïssa, per exemple.

Fa la impressió que els casos de Suïssa de Marta Rovira i Anna Gabriel queden una mica al marge.

D'entrada, el sistema d'extradicions funciona molt diferent, perquè no entra en el marc de les euroordres. Allà funciona el vell model, un sistema d'extradicions més polític. El paper dels governs és molt més gran. A Alemanya o Bèlgica no en tenen, de paper. Això fa que l'ordre de detenció internacional per Marta Rovira (per l'Anna Gabriel no s'ha emès mai) no s'arribi a començar a tramitar en cap moment. El govern suís ja fa, per mitjà d'un dels alts càrrecs del Ministeri de Justícia, uns advertiments públics al govern espanyol que no són gaire contundents, però que entre línies diuen perfectament que no cal que continuïn per aquí, que ni ho intentin, perquè això és un cas polític i en aquests casos Suïssa no extradeix.

Això a Marta Rovira la deixa en una situació de més inseguretat jurídica?

En el seu cas, l'extradicció és molt més difícil, el procediment és molt complex, amb intervenció dels tribunals, del govern i també hi ha l'opció de demanar l'asil polític. El camí per a l'Estat espanyol és encara més tortuós, i aquesta complexitat és una garantia prou forta. Tant Rovira com Gabriel van estar molt ben assessorades per advocats suïssos experts en extradicions.

Per al lector que encara no hagi llegit el seu llibre, expliqui'ns un concepte clau que vostè exposa com a element de la defensa exterior, l'anomenat litigi estratègic.

És un concepte que explica la transcendència de la causa més enllà de la mateixa causa. És aquell cas judicial que fa que la seva defensa tingui una repercussió no només sobre els encausats, sinó que és determinant també per a la defensa dels drets de tots els ciutadans catalans, espanyols i europeus. En el cas dels presos polítics hi ha en joc la preservació de drets fonamentals que afecten tot el conjunt de la població i que estan sent vulnerats dins d'una jurisdicció de la Unió Europea que és l'espanyola. En aquests casos és tan important la defensa tècnica com la defensa política, que guanya molt pes.

En l'estratègia de la defensa interior aquest concepte del litigi estratègic es té prou present?

Tota la fase d'instrucció els advocats dels presos l'han enfocat d'una manera més tècnica, això és així, però la ma-

LITIGI ESTRATÈGIC

"En el cas dels presos polítics hi ha en joc la preservació de drets fonamentals que afecten tot el conjunt de la població"

DEFENSA

"En aquests casos és tan important la defensa tècnica com la defensa política"

ELS MILLORS

"Boye té una gran xarxa internacional de contactes, amb els millors advocats dels països d'Europa on podien anar els exiliats"

JUSTÍCIA ESPANYOLA

"El front exterior els desestabilitza i el que aconseguen és treure de polleguera la cúpula judicial espanyola"

nera com l'enfocava, per exemple, Marina Roig, l'advocada de Jordi Cuixart, durant les primeres setmanes del 2017 que estava pres, no és la mateixa que estem sentint en els últims dies. Ja està deixant clar que enfocarà el judici com un judici polític.

Tenint en compte el nivell de distorsió jurídica que hi està havent per part del Tribunal Suprem, tècnicament ja es dona per perdut?

La qüestió tècnica és molt important, perquè cal que se segueixin tots els passos, tots els recursos, totes les diligències que calguin, perquè això serà molt important per demostrar l'arbitrarietat de la justícia espanyola davant dels tribunals internacionals. La part política és molt important perquè té una dimensió mediàtica i d'impacte molt gran en l'opinió pública nacional i internacional. Els advocats dels presos inicialment pensaven que el cas no s'aguantava. Són advocats amb carreres molt llargues, i estan veient que tota el relat que es fa des del Tribunal Suprem és tan polític que facis el que facis, hi ha una condemna anticipada. Per això progressivament han anat canviant l'enfocament, cosa que veurem molt bé en el judici. Hi haurà matisos entre els diferents advocats, però l'accent més polític dominarà.

S'atrevirà a anar encara més enllà del Suprem en el terreny de l'arbitrarietat? Hi ha algun límit?

S'atreviran a tot. Una de les grans conclusions del que s'ha vist fins ara és que a Espanya, si vols que siguin respectats els teus drets fonamentals en casos amb dimensió política, tens una sensació d'indefensió permanent. És una gàbia on no tens res a fer fins que no puguis sortir d'allà i anar a tribunals internacionals.

El director de VilaWeb, Vicent Partal, escrivia fa uns dies que a Espanya no li importa fer justícia, sinó guanyar temps per enfonsar l'independentisme. Hi està d'acord?

Hi estic d'acord. Tot just ara tenim una mica de perspectiva sobre el tema judicial, i quan hi vas pensant et poses les mans al cap, perquè és molt evident com es va construint un relat mediàtic determinat que permet justificar una repressió policial i judicial. La conjuntura política va determinant l'activació d'un relat mediàtic determinat. Aquest relat és assumit per la fiscalia, és assumit per la jutgessa Lame-la, és assumit pel jutge Llarena i tot això s'encarrila amb uns *tempos* orientats que un any després dels fets hi hagi l'escarment públic. És una actuació de la cúpula judicial espanyola amb un gran objectiu d'estat de revenja política i d'escarment perquè això no es

El periodista de VilaWeb, retratat en un carrer del Raval de Barcelona. JOSEP LOSADA

torni a repetir mai. I aquí l'estratègia dilatòria és molt clara. En aquest sentit, a mi m'agradaria fer el relat d'aquest llibre des de l'altra part. Saber com s'ha anat cuinant l'estratègia al Tribunal Suprem.

És tan improvisada com la defensa?

No, no, és molt planificada.

És de bon planificar, si el principi rector és que es poden liquidar tots els principis jurídics que calgui.

Malgrat això, tot està molt ben pensat i planificat.

No deu estar gaire ben pensat si després els tomben una extradició, per exemple, per defecte de forma.

El front exterior els desestabilitza i el que aconseguen és treure de polleguera la cúpula judicial espanyola. Tenen preparat el que controlen, i potsers també es pensaven que Europa els donaria la raó. Quan veuen que Europa

condicionat, amb un auge de l'extrema dreta i un aprofundiment d'un discurs molt anticatalanista i molt recentralitzador. És molt presoner de tot això i això el limita absolutament a l'hora de negar qualsevol tipus de gest polític a l'independentisme. A part, el judici el que farà és marcar el *tempo* de quan hi podrà haver algun gest o decisió del govern espanyol. No farà res fins que no surtin les condemnes. Intentarà aguantar sense eleccions i veurem un allargament de la incertesa política durant uns mesos, que són els que durarà el judici.

I al costat independentista?

L'independentisme haurà de saber reaccionar al que passi en el judici, de fet, ja serà important mentre duri el judici. L'independentisme ha de ser capaç de mobilitzar-se, entre altres coses perquè això forma part de l'estratègia de judici polític. Que al carrer hi hagi

FUTUR IMMEDIAT

“El judici ho condiciona absolutament tot. L'estratègia política d'uns i d'altres. Veurem un allargament de la incertesa política durant uns mesos”

soroll, que hi hagi denúncia i pressió política. Ara, a partir d'aquí soc incapaç de pronosticar què pot passar. El que sí que crec és que la situació d'impàs en què estem ara no durarà gaire. Quan el judici acabi, això no es podrà aguantar gaire més temps, ni a Catalunya ni a Espanya. D'alguna manera s'haurà de donar una resposta política per avançar en un sentit de construcció de la República. I haurem de veure fins a quin punt l'Estat espanyol és capaç d'activar les seves armes represores.

Vol dir que l'Estat espanyol és capaç per si mateix de posar un fre?

Ara sabem fins on s'han atrevit. Veurem si poden anar encara més enllà d'on han anat i fins a quin punt l'independentisme és capaç d'entendre i d'assumir que per avançar cal enfrontar-se directament a aquesta repressió. Les decisions que s'hagin de prendre dins de l'independentisme ja seran més fonamentades i amb més coneixement de causa.

Intraduïble?

S'imagina el seu llibre traduït per al mercat espanyol?

No. Estaria bé, però no m'ho imagino. L'explicació dels fets des de la perspectiva no dogmàtica del relat oficial i oficions en relació amb l'independentisme té una dificultat enorme per penetrar en mitjans de comunicació i en l'opinió pública espanyola. Que un llibre així pugui ser editat amb perspectives que pugui tenir penetració en el mercat espanyol no és factible.

Aquesta és la diferència entre l'opinió pública espanyola i la catalana, que aquí ens arriben totes les versions i a ells no?

A Espanya hi ha exercicis molt interessants d'autocrítica. En general, però, hi ha molta dificultat a fer-hi arribar un relat que no sigui la seva versió oficial.

sió és molt més dramàtica que la que pots tenir dels exiliats, que poden tenir llibertat de moviment al lloc on són. Allà els barrots no es veuen tot i que existeixen. I la repressió es visualitza més a la presó que a l'exili. Crec que això pot ajudar a alimentar aquesta percepció, però és molt important en comptes de contraposar-los, entendre el valor que té aquesta dualitat. La situació dels presos ajuda que els exiliats puguin projectar en l'àmbit internacional fins a quin punt arriba la repressió de l'Estat espanyol. I els exiliats el que fan és donar veu internacional a la veu reclosa dels presos.

Des de la seva posició d'analista, com veu que continuarà el procés d'independència a curt o mitjà termini, fins que passi el judici?

El judici ho condiciona absolutament tot. L'estratègia política d'uns i d'altres. El govern espanyol està molt condicionat per un context polític també molt

no els dona la raó, en comptes de reaccionar reflexionant i fent autocrítica, reaccionen d'una manera visceral reproduint un concepte d'autarquia judicial més propi del franquisme, pensant que hi ha un complot judeomacònic a Europa en contra de la unitat d'Espanya.

Hi ha una altra preocupació en la defensa a l'exili que és deixar clar que no són fugitius, sinó que s'han posat a disposició judicial des del primer moment. No hi ha un relat dins del mateix independentisme que vol imposar la idea que els que van marxar han fugit?

Una de les claus de l'estratègia espanyola és intentar crear tensió entre exili i interior. Uns són els que han donat la cara davant de la justícia i els altres són uns fugits. Hi ha part de l'independentisme que pot tenir aquesta percepció, perquè el bombardeig polític i mediàtic en aquest sentit és molt fort. La imatge de la presó i de la reclu-

MEGAENCREUATS DE NADAL

JEP FERRET

HORIZONTALS

- 1.** Gir i contragir que trobem a l'entrada o a la sortida de Sitges, a les costes.
- 2.** Quin tros de circumcidat, tan aviat muntava Babieca com na Jimena!
- 3.** Trinxeres plenes de soldats lampistes.
- 4.** Cansada d'aguantar les envestides de l'enemic.
- 5.** Orquestració per a quartet i trio. Acomiaden el guardabosc.
- 6.** Bou fora del pessebre. Un bon dia se'n va anar cap a Betlem carregat d'encens.
- 7.** Via de comunicació típica de Nantes.
- 8.** Tallen les ales amb una certa malenconia. Un culet de cloroform.
- 9.** Convuls de mala manera.
- 10.** Plena confiança en les coses dels caragirats. En principi sol tenir més cera que la que crema. Organització d'arquitectes desdibuixats.
- 11.** Intermediari del món de l'alimentació. Fa 2000 anys només tirava endavant de miracle.
- 12.** La perla dels mariscos, el marisc de la perla. El cos, qui sap si inflammat, d'un elitista. Parella de quarts davant d'una escala de color.
- 13.** Un gegant mitològic o el seu penis, poseu l'accent allà on vulgueu. Rus amagat dins d'un frigorífic. Embussos circulatoris.
- 14.** Mirador de la vall de Ribes. La lletra equívoca. En Joaquim no la té, però en Quimet sí.
- 15.** El carrer de *monsieur* Hulot. *Oh, my darling* clementina.
- 16.** Per anar bé, el caganer s'hi hauria d'esplaiar fins a la Candelera. Tallet de sobrassada. Tot el que té de xilè no ho té de ximple.
- 17.** Un pas enrere pel camí de la casa pairal. Tard o d'hora ens faran un bon servei, gràcies. La mar de gregues.
- 18.** Lent que pot arribar lluny. Fer cinc cèntims de la història de l'euro. Aire contaminat entre patufets.
- 19.** Sector immobiliari d'Oliana. Més bo del compte. A poc a poc i amb bona lletra.
- 20.** Per aquest núvol no patiu, que és de la broma. Sempre s'agafa anant cap a la porta. La segona quinzena de juny. Ocellot amb peus de submarinista.
- 21.** Basalt esmicolat per anar fent via. Entra a Tiana i espetega a Sevilla. Mesures preses als carrers de Liverpool.
- 22.** Confitura de mores a cal peixater.

Personificació digna d'uns Reis. Abraham la va abandonar xino-xano, a pas de bou.

23. La mateixa dosi de gintònic que de nicotina. A disgust, totalment afligit per culpa de viure al cor d'un sequeral. Dreta com el ciri d'en Pasqual.

24. Frederic Mistral en versió femenina. S'ajunten per fer *snowboard*. La mitja taronja d'un Ivan molt terrible. Remissió de la grip.

25. L'holandès errant establert a Sud-àfrica. Els uns i els altres de cara a la paret. Zebús sense pell. Bones raons per situar-se lluny de l'escena del crim.

26. Aquest ho té claríssim, la gent s'entén. Com una ànima en pena. Fos i barrejat al mig de l'atmosfera. Les cordes vocals d'un butaner.

27. El sistema via satèl·lit que van fer servir els Reis Mags per orientar-se. Caram, Pere, quina intensitat! Angle recte al darrer tram del rierol. Una manera com una altra de parar en dues fases. El hippy d'en Gaspar el tragina per fer fum, fum, fum.

28. Immersions en la profunda soneta de l'ofec. Una frontissa que cal anar articulant pas a pas. La bossa d'una varietat d'arròs.

29. Partidari de valer més or que no pesa. Pobre Evarist, l'han escorcollat de dalt a baix. Consumidores de lletra petita.

30. Cosines sense pits. Apeçaat per segona vegada. Decapitada com un trèvol de quatre fulles. L'única flor de la rosalia.

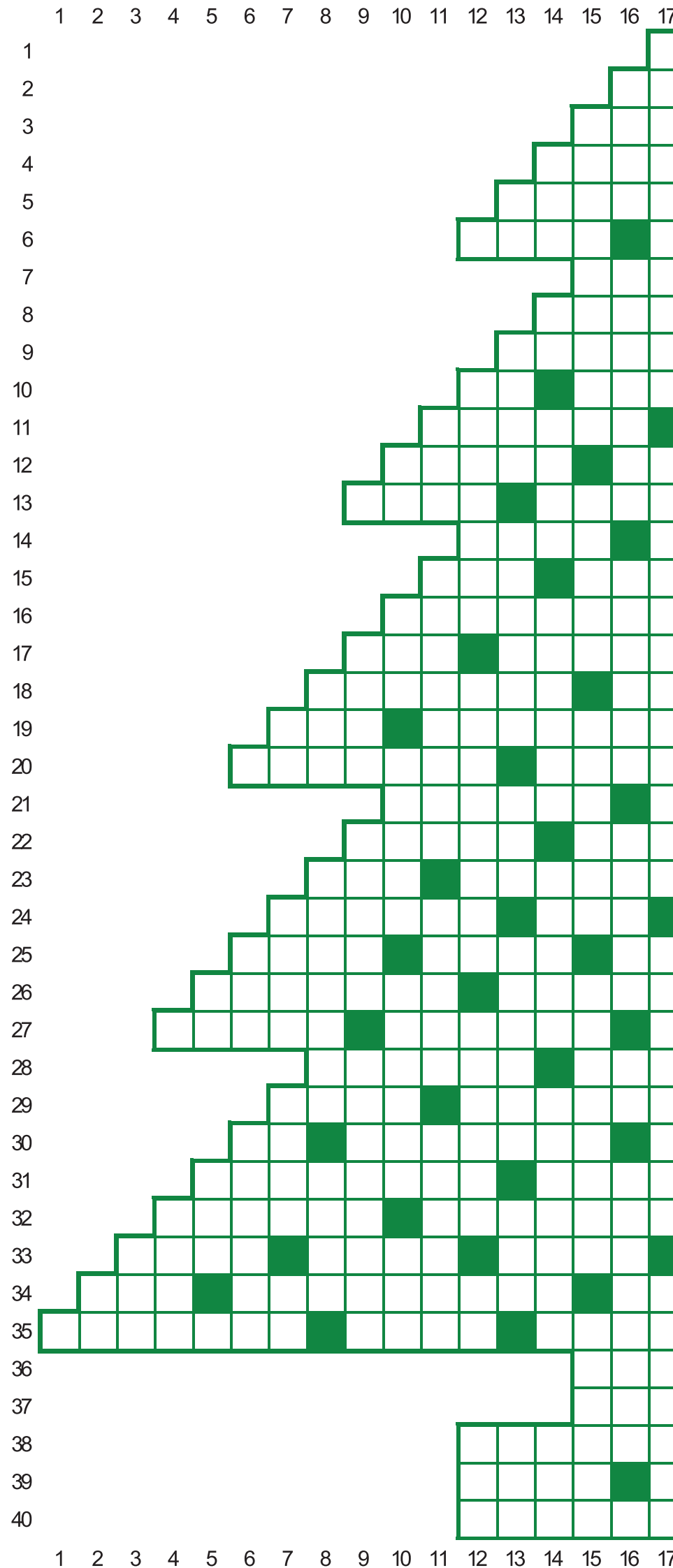
31. Circumval·laren la farmàcia per desinflamar els turmells. Memòria d'elefant. Amb aires de Montserrat Caballé. Ja fa uns quants dies que no caga.

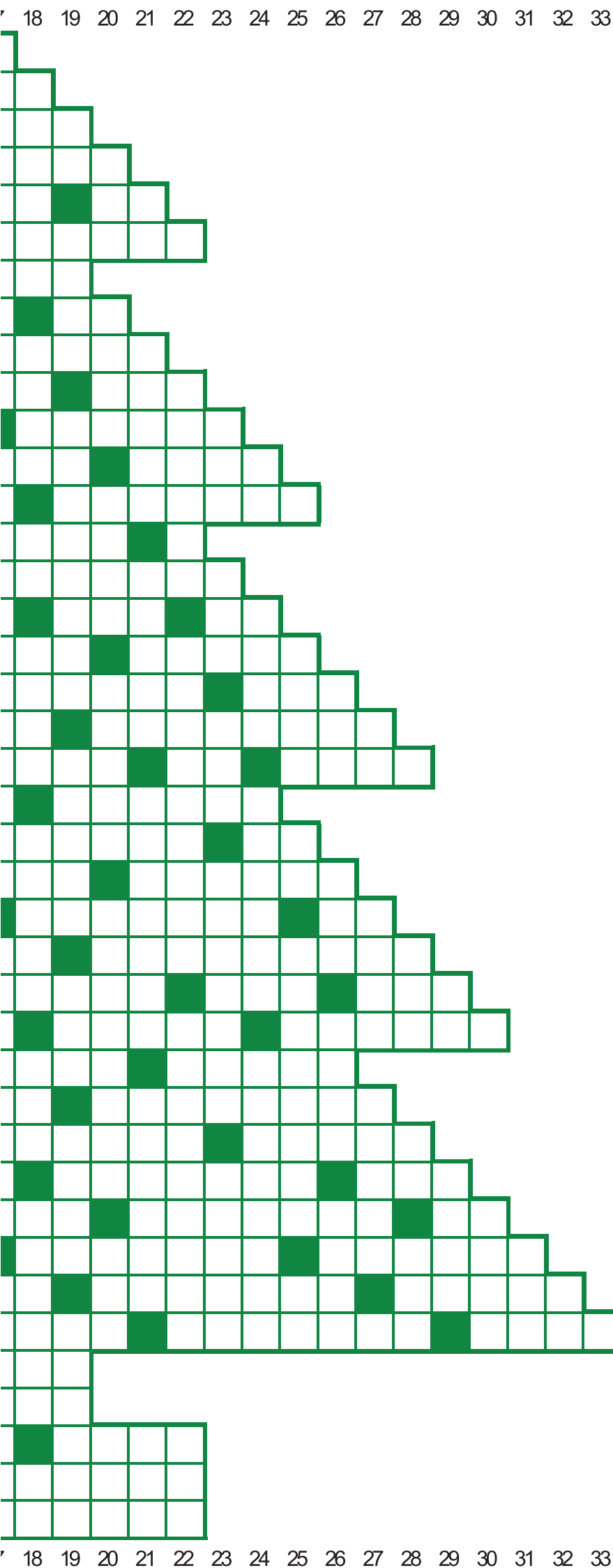
32. Thriller a les fosques. Dues o tres paraules completament lligades a la catalana terra. El millor amic dels fetitxistes. Si és de quilo potser arribarà a pesar 800 grams.

33. Mala nota, amics de l'OTAN. Sagramental ideal per fer tota mena de floritures. Sobreviu gràcies al boca a boca. Contenidor de secrecions de butxaca. Una esgarrapada bestial.

34. Fer la feina dels bocamolls. De mica en mica s'omple la plica. Zoòlegs indomables de Prullans. Excitants a les distàncies curtes. Tot un símbol de la cibernètica.

35. Rei que només se'l pot veure negre jugant a escacs. Eixut sota la dutxa. Molt i

1 molt ferm, i amb una punta d'acer. Gratats per dins. Camp de batalla de les primeres conquestes del general Prim.
 2 **36.** Ben a prop de la CUP.
 3 **37.** Perspectiva d'una aresta faraònica.
 4 **38.** Un bon punt per emprendre el camí de Betlem. Revolucionari pel que fa als matisos.
 5 **39.** Ser més partidari de l'amor cortès que de l'amor lliure. Tibada com un rave.
 6 **40.** Els diners i l'amor no són la seva prioritat.

VERTICALS

1. El Pedraforca des del Puigmal.
 2. Si li dones un vot et serà fidel.
 3. L'escorrim del llac Victòria.
 4. Camp base de l'Everest. Àmbit absent a les pintures rupestres.
 5. Marges pissarrosos. Entre gavatxos es fan costat. De nit i de dia.
 6. Morro de bacallà. Surt al camp a repartir garrotades. Punt final pompós.
 7. Branques de llimoner. Torrat sota la capa del sol. Tot allò que demanem a un bon partit. La torna de l'encens i de la mirra.
 8. Primer i segon de biologia. Fer feines d'argenter tal com fa en Daniel Lara. Torró mossegat per sota.
 9. Carreró sense sortida. L'antic regne d'uns germans inseparables. Estimat Baltasar, jo hauria preferit l'Scalextric. Sala d'actes a la vora del bar Estudiantil.
 10. El gras i el prim al final del caminó. Un drac màgic que vivia al fons del mar. Rudiments de lletra petita. Artesà per amor a l'art. Trama típica de la indústria tèxtil.
 11. El nord d'Estopinyà. Tornar a encendre el foc de la demografia a can PISTRAUS. Pont de terra cap a la península. Paperet fet amb molta diplomàcia.
 12. S'estableix a Baracoa per fer carn a la brasa. Desagradablement astutes, han arribat a una bona posició. En disposició d'abandonar el camí dret. Comparteix amb la tibia el pes de la humanitat. Reincideixen en l'ejaculació. Mal posat no sembla ni un totxo ni una totxana.
 13. El senyor, no sabem si es diu Pepito, va de curt. Espartà que fa reformes. Puja amb molt de fàstic. Entre masoquistes es toquen. Ferides per culpa d'una pell massa fina. Religiosa a cavall d'un dos cavalls. Mar moguda.
 14. Presonera dels rellotgers endarrerits d'Agramunt. Mapa de contorns indefinits. Habitant de la fageda d'en Jordà. Sostenidors a la calaixera de l'home de la casa. Donar mil voltes amb un cop de gas. Força major. Els últims compassos d'una dansa nupcial.
 15. La seva proclamació és un afer que tenim entre mans. Ni carní ni peix, la reina de Palamós. No té cap mena d'importància. Acomodada entre sardines i lluços, com una cintaire trastocada. Partida de mala mort.
 16. Versos a favor de l'heroïna. L'opi del partit comunista. Fomentar la silvicultura

sobre el terreny. El més rumbós del Poble Sec. Orinals buits. Cirerer de Betlem pengim-penjam. Si no és a la planxa fa panxa.
 17. Un gran dia per estrenar un tren elèctric (3 p.). Regal de Reis (2 p.). Traficant de mirra de color negre. Vermellós de cara o vermellós de cul, vosaltres mateixos.
 18. Aquest ésser suprem ens ha sortit mal editat. La verge del Pilar quan tenia 5 anys. Verdós per dins i rubicund per fora. La dama de la camèlia. Amb una terrible fusta de vanitosos i petulants. Peces de bijuteria. Fer servir un bon diccionari. El delta del Francolí.
 19. Fronteres de Sefarad. La xamba de viure al costat de la Noguera Pallaresa. Draps que sempre fan un mal paper. Criats amb el bec. Confitura de flors i violes i romaní. 4,5 litres de whisky escocès. Passius a l'hora de fer-se sentir.
 20. Les tres primeres lletres d'un aspirador. En vistes d'anar a ca l'òptic. Dues de radi, que això no es veu gaire sovint. El rovell de les infeccions. Estret i passat per aigua. Estrofa per a clavicèmbal. Escoltès amb fàstic.
 21. Mitja merda de gos a l'entrada de Campelles. Ni or, ni encens, ni mirra. El súmmum dels pensaments. Vies d'aigua en miniatura. Treballar de cara a la diada de Sant Jordi. Tram ferroviari contra direcció.
 22. Presenta la Rosa. Monument de l'edat de pedra. Això passa de mida, quina garrinada! Sortida d'emergència. Un pet, un rot... qüestió d'esfinters.
 23. El bus torna amb un cert complex d'inferioritat. Per matar l'avorriment. Adeu, Andrew! A recer d'una torre després de tocar la corneta. Cedeix trinco-trinco.
 24. Un fet per consumir. Boca a boca amb afectes secundaris. Entaforats amb molt de gust. Errants a cops de pedal.
 25. Trajectòria etílica. Fa força en contra de la immersió. La part més curta d'en Robert Redford. Com unes paparres. Pell de nap.
 26. Irreductible pel que fa a la música. Vint-i-quatre hores de panxa enlaire. Pare en contra de fer cagar el tió. Nimfa carregada d'inspiració.
 27. A les cinc arribarà la seva hora. Formatgera d'estar per casa. La guitarra del sàtir desguitarrat. Un pit-roig fora del pi roig.
 28. Cap de cartell. Per a en Clint Eastwood, i cineastes en general, tenen tot un altre sentit. Fa mal aquí, fa mal allà. Planta endèmica de les grans ciutats.
 29. Darrer període del paleogen. Tan deslluït com una copa trencada.
 30. Centre de massa. Roda cap amunt.
 31. Panet sense crosta.
 32. Vinga, que plata no és!
 33. Una de tantes a Fígols.

SALUT

Els beneficis de JUGAR

IRENE CASELLAS
icasellas@lrp.cat

► Fa més de cent anys, el 1912, el pedagog català Pau Vila s'adreça a als pares dels seus alumnes amb una carta en què insistia que no es podia concebre la vida d'un infant sense jugar. "Moriria com moriria si fos tancat en una habitació sense aire", deia. La importància del joc és cabdal per a la mainada i un element bàsic perquè els infants es puguin convertir en adults, però també va més enllà. Ho recorda Imma Marín, presidenta de Marinva, una empresa especialitzada en el joc com una eina transformadora. "Jugar és aprenentatge i entreteniment, però també és salut física i emocional", assegura.

El setembre passat, l'Acadèmia Americana de Pediatria alertava que hi ha una relació directa entre l'augment de malalties psiquiàtriques greus en infants, com ara ansietat i depressió, i el dèficit de joc lliure -aquell en què no intervenen els adults- a l'aire lliure. En una societat en què la mainada gairebé no pot jugar al carrer, com feien les generacions anteriors, i en què les activitats gairebé sempre estan supervisades per adults, el món del joc ha canviat notablement.

ESSENCIAL PER CRÉIXER

"Els nens tenen una actitud vital de curiositat, de fer-se preguntes, d'interès per tot allò que els envolta... Jugar no és només tirar un dau o agafar una carta. També és gaudir de la bellesa, gaudir del present, imaginar, crear, investigar... A ells tot els causa admiració, tot ho volen explorar. I, per tant, si els impedíssim jugar els estariem privant de la seva capacitat de créixer de manera saludable", explica Marín. L'experta distingeix entre dos conceptes: el "joc" com una actitud vital, i els "jocs" com la manera concreta que cada societat i cultura desenvolupa la capacitat de jugar. Les criatures de les civilitzacions an-

El joc no és només un plaer o una distracció. També és un element clau en el desenvolupament de les criatures i no s'ha de permetre que les noves tecnologies desplacin els jocs tradicionals que ajuden a modelar diferents aspectes de la personalitat

Sexisme

► Malgrat les campanyes de conscienciació, el món de les joguines encara continua sent molt sexista. Marín reconeix que si es deixa de fer pressió el problema reapareix ràpidament. "Es continua manipulant molt la qüestió de gènere, sobretot quan són nens que demanen joguines estereotipadament de nenes. Si les nenes demanen pilotes o cotxes no passa res, però si els nens demanen nines tothom es posa nerviós. Al final es categoritza una joguina estereotipada de nena com a cursi, i els valors considerats masculins són els que triomfen", diu.

tigues jugaven amb pedres; a l'època medieval existien figuretes de fusta i nines de roba; la revolució industrial va ampliar l'oferta de tota mena de jocs... i ara tot són pantalles.

"D'una banda, els videojocs i les aplicacions del mòbil han ampliat l'edat convencional del joc i ara hi ha molts adults que juguen a jocs en línia, però a l'hora també és veritat que l'edat del joc més tradicional, el de coneixement d'un mateix i de coneixement de l'entorn, cada cop s'escurça més", assegura Marín. És evident que les noves tecnologies aporten un nova manera de jugar -i això objectivament és enriquidor-, però també fan que es perdin jocs tradicionals.

PANTALLES EMPOBRIDORES

El fet que moltes famílies només tinguin un únic fill i que els nens no es puguin socialitzar en un entorn que no sigui l'escola o les activitats extraescolars, que sempre estan dirigides per un adult, fa que el temps de joc lliure sigui escàs. "Els nens l'acaben trobant a les pantalles: poden jugar a qualsevol hora i sols. Les famílies, per una qüestió de conciliació, de comoditat o de falta d'informació, troben fàcil col·locar els nens davant d'una pantalla. És habitual veure criatures de curta edat mirant un mòbil mentre els pares dinen en un restaurant. I això limita les capacitats de jugar", assegura Marín.

El motiu és senzill: entretenir-se amb una pantalla és tan atractiu i còmode -no cal posar-se d'acord amb ningú, no cal socialitzar, ni endreçar joguines, i amb un gest de la mà n'hi ha prou- que després fa mandra posar-se a jugar amb blocs de fusta que cauen o amb joguines que requereixen un esforç imaginatiu. Per això Marín insisteix que a les primeres edats les noves tecnologies són realment empobridores i caldria incentivar altres maneres de jugar, especialment els jocs sensorials. Després, a partir dels 5 anys, les pantalles poden

No hi ha una joguina ideal, sinó un bon repertori de jocs que ajuden la mainada a desenvolupar els diferents aspectes de la personalitat ➔ FREEPIX

Els adults, també

► El joc no és només privilegi dels més petits. Tal com indica Imma Marín, tots els humans tenim capacitat lúdica, de la mateixa manera que tenim capacitat de raonament o d'estimar. "I va més enllà dels jocs concrets o de l'estona que hi estiguem jugant... És una actitud vital que ens conforma com a persones i que té a veure amb la capacitat de sentir-se lliure, d'arriscar-se, de tenir iniciativa i de crear, de veure l'error com una part del procés, de gaudir de la bellesa, de buscar l'ús no convencional dels objectes i de les idees. Tot això ens fa ser més

ser un recurs, "però tenint present que si als adults ja ens costa deixar de mirar el WhatsApp, a una criatura de 5, 8 o 10 anys encara li ha de costar més no utilitzar les pantalles, perquè no tenen la capacitat de diferir el desig."

REPERTORI IDEAL

No hi ha una joguina ideal, sinó un bon repertori de joguines, ja que cada tipus desenvolupa un aspecte diferent de la persona. Passejadors, tricicles, bicicletes, patinets... Tot allò que permeti el joc motriu és necessari per a totes les edats, especialment ara que el sedentarisme i l'obesitat infantil són un problema. "I no cal que siguin joguines amb rodes: les bitlles, els estels... o simplement ballar també ens fan moure", afegeix Marín. També és indispensable el joc simbòlic: nines, cotxes, garatges, cuinetes, disfresses, titelles... "Tot allò que ens permet fer veure que som una altra persona -indica l'experta- ens ajuda a desenvolupar l'empatia i a imaginar un món diferent. Recream de manera activa allò que hem viscut de manera passiva i això fa que ens faci menys mal tot allò que hem viscut i no ens ha agradat".

feliços", insisteix.

Marín considera que es juga poc i que tothom hauria de sortir de la seva zona de confort i permetre's jugar més, sense estar pendent del rellotge, i també amb els fills. "Però no perquè ells ho necessiten, sinó perquè ho necessitem nosaltres. Jugar vol dir fer la pizza del vespre acompanyats dels fills i deixar-los participar encara que no quedi gaire bona; jugar és arribar a casa al vespre, a la nit, trobar-te els fills dormint, pintar-te els llavis i fer-los un petó perquè al matí se'l trobin a la galta; jugar és deixar escrit al mirall un *t'estimo*; jugar és fer una partida amb els amics; jugar és anar al bosc, amagar-te darrere un arbre i fer un ensurt a la teva parella... Jugar és una actitud que ens fa mirar les coses amb més humor, de manera més positiva i més espontània. I que ens fa viure millor."

ACCEPTAR NORMES

En el repertori ideal de jocs tampoc poden faltar els de manipulació i de construcció, que ajuden a imaginar i fomenten la creativitat. I, finalment, també són necessaris els jocs de taula, que desenvolupen els aprenentatges cognitius -combinatòria, càlcul, estratègies, paraules, raonament...-, però també aspectes socials importantíssims, com saber esperar el torn, acceptar unes regles, aprendre a guanyar i aprendre a perdre... Tot això, sense oblidar, evidentment, els jocs que generen plaer només per fer-los, per exemple, mirar un calidoscopi.

"Això sí, els jocs han de ser adequats per a cada edat. Per exemple, els sensorials són molt importants per als nadons, i els que impliquen regles no arriben fins als 3 o 4 anys. Ara bé, uns no han de substituir els altres, sinó que es van sumant i no s'han d'abandonar mai. Un adult també pot gaudir d'un joc sensorial, com ara el simple fet d'observar la bellesa d'una posta de sol, d'un joc manipulatiu, si li agrada fer puzles o maquetes, o del joc simbòlic si va al cine o fa teatre", remarca Marín.

La República de les arts

El llibre recomanat

El món d'ahir, de Stefan Zweig. Crec que és un llibre de rabiosa actualitat, atès el món on estem vivint. Un autèntic document que és tot un advertiment de Zweig que hauríem de saber llegir i interpretar perquè no es torni a repetir.

Marta Alòs Escriptora

COM ES FA UN DJ?

XAVIER OLTRA
xoltra@lrp.cat

▶ Aixecant braços i mans, amb actitud de màxima reverència... tot enmig d'un moment de gran èxtasi musical. La multitud s'entrega als seus sentits. En una discoteca o en un macrocinte obert. El resultat esdevé una bogeria col·lectiva, conduïda per algú que posa música. Sap donar als cossos el que volen sentir i assaborir. Són els discjòqueis, els amos de la pista i de la nit. Rebuts i admirats com autèntiques estrelles de rock, sobretot en indrets de culte per a la música electrònica, com l'illa d'Eivissa. La llegendària discoteca Pachá s'ha gastat els darrers estius uns 15 milions d'euros per contractar els millors. El mateix que Amnesia, Privilege, Ushuaïa...

El francès David Guetta, ídol mundial, pot cobrar 160.000 euros per una sessió, que sol durar un mínim de dues hores. El DJ, fins i tot té algú que li fa el *warm up* –com els teloners als concerts–, que li escalfa la pista abans de la seva majestuosa irrupció a la sala. El productor musical Calvin Harris, el més ben pagat el 2017, pot guanyar

300.000 dòlars... Com es pot arribar a aquest nivell? Sens dubte, primer t'has de convertir en DJ amateur i després en professional. "Qualsevol persona es pot convertir en un discjòquei mentre tingui sentit del ritme", afirma David Gausa, DJ professional durant molts anys, que ha viatjat arreu del món i que ha punxat en discoteques mítiques com l'Atlàntida de Sitges, Fibra Òptica a Barcelona i Amnesia a Eivissa, a part d'estar molts anys a Flash FM i tenir el seu propi segell discogràfic. Ara fa classes a Microfusa, una escola de referència per a discjòqueis a Catalunya i a Europa, on també s'ensenya a ser productor musical i tècnic de so.

"Qui no tingui sentit del ritme no

Sentit del ritme, psicologia, carisma i cert talent innat per deixar un segell particular en una pista de ball. Així ha de ser un discjòquei professional, que també necessita hores de vol per poder fer ballar durant quatre hores milers de persones en una sala. Fa trenta anys que a l'escola barcelonina Microfusa, referència a Europa, ensenyen a joves la tècnica per saber punxar house, tecno, reggaeton o qualsevol estil musical. L'objectiu, aprendre, disfrutar i perseguir un somni

podrà ser mai DJ. Això és l'única cosa que no podem ensenyar, diu Gausa, que explica els passos inicials que ha de seguir qualsevol jove: "Li expliquem com desxifrar una cançó, els compassos que té, les estructures... i després els aparells amb què treballarà per barrejar. Avui dia, per sort o per desgràcia, amb un controlador i un portàtil ja es pot treballar." Un controlador és una unitat de *hardware* amb tot integrat, que s'empra amb les dues mans i que controla el programa que hi ha a l'ordinador. A la pantalla l'alumne té els dos plats, el mesclador... És una eina per a un DJ amateur, que no té res a veure amb una cabina professional, on hi ha els antics plats giradiscos, ara anomenats CDJ, amb un *mixer*. Tot i que els DJ van ara amb una memòria USB, no amb CD, el

L'any que vam matar Franco i vam esquerdar el gel

El 2018 va ser l'any que vam matar Franco (*Jo soc aquell que va matar Franco*, de Joan-Lluís Lluís), l'any que es va esquerdar el gel que cobreix les dones lliures en un món de glaç (*Per-*

magel, d'Eva Baltasar), l'any que vam recuperar l'autor que amb més força va combatre per salvar els mots i amb ells, la llibertat (l'Any Pedrolo, amb desenes de reedicions i nous assajos

sobre l'escriptor) i molt més en el particular podi literari de cada lector. La cursa comença de nou. Per un 2019 ple d'ambició.

David Marín

Clàudia Roy, una de les joves estudiants per a discjòquei, punxant en un dels estudis de l'escola Microfusa de Barcelona

MICROFUSA

i el que costa més, la tècnica de punxar", assegura Gausa, que treballa aquests conceptes en el primer trimestre del curs. En el tercer és quan arriba el més difícil: produir. Els alumnes creen una composició a través de diversos sons. "El que fem és molt bàsic i permet introduir-se en el món de la producció musical i crear música pròpia. Abans al grup hi havia el vocalista, el baix, el bateria, el guitarra... Ara tu poses les capes dels instruments que vols", assenyala. "Ningú en tres mesos pot ser un gran productor. Hi ha d'haver talent. S'ha de tenir una espurna, aurèola... alguna cosa innata, que no tenen altres. Per què Messi juga com juga?", sentència.

També hi ha altres conceptes que s'ensenyen com fer un *mash up*, un *collage* musical, agafant cançons diferents. Altres formats més coneguts com el de fer un *remix* poden arribar a tenir un èxit grandiosos. "Hi ha discjòqueis que donen un valor afegit a una cançó i la converteixen en art. Li donen ànima. Sorprenen i innoven", diu Eduard Gramunt, director de l'escola. "A l'hora de produir sí que hi ha d'haver cert talent. Un alumne pot sortir en tres mesos d'aquesta escola sabent fent coses..., però produir és un altre nivell. El bon productor és qui té gràcia per expressar el que no saben expressar els altres", opina Gausa.

"Ser discjòquei no és posar un tema darrere l'altre. Són moltes coses més. Un DJ sap llegir la pista i sap quin tema ha de posar en cada moment. El DJ s'ha de fer l'amo de la pista, no al revés. Si disminueix l'ànim de la gent, l'ha de tornar a aixecar. O al contrari, els ha de fer descansar. Posar un èxit darrere l'altre ho sap fer tothom. El problema és estar quatre o cinc hores punxant, canviant diferents gèneres i que al final de la nit hagi creat alguna cosa, una història... Si no premeries el *play* de l'Spotify i no faria falta ningú. Al final no només és tècnica. També és psicologia. S'ha de transmetre alguna cosa i

nom s'ha quedat.

"Per què venen aquí molts alumnes que s'han comprat un controlador? Perquè s'adonen que sense una base sòlida no poden aprendre... Això no ha canviat. Ser DJ és un ofici. Ara es premen botons i abans es feia amb els vinils, però l'estructura de compassos és la mateixa. El moviment d'apujar i abaixar el volum, l'equalitzador...", explica Gausa, que ensenya inicialment a barrejar una cançó amb una altra. L'alumne té dues pistes. Busca la cançó i prem el *play*, seguint els compassos. Ha de buscar el *tempo*, la velocitat de la cançó... Els *beats* per minut poden ser diferents. Ha d'igualar la velocitat i buscar el moment de fer la barreja, apujar el volum, equalitzar correctament i quan la barreja està ben feta abaixar la cançó inicial. "És el principal

Els DJ més ben pagats el 2017

1	Calvin Harris	48,5 M€
2	Tiësto	39,0 M€
3	Chainsmokers	38,0 M€
4	Skrillers	30,0 M€
5	Steve Aoki	29,5 M€
6	Diplo	28,5 M€
7	David Guetta	25,0 M€
8	Marshmello	21,0 M€
9	Martin Garrix	19,5 M€
10	Zedd	19,0 M€

FONT: REVISTA FORBES

SER PROFESSIONAL

"Als joves amb pardalets al cap, als que venen i es pensen que seran David Guetta, ja els diem al principi que hi ha en joc moltíssims factors. Això sí, no tallem les ales a ningú"

LA REPÚBLICA DE LES ARTS COM ES FA UN DJ?

A sota, Helena Capdevila, desenvolupant el seu talent. A la dreta, King Powerful, artista convidat a l'escola
 ↳ MICROFUSA

tenir carisma. Pots sortir d'aquesta escola sabent fer una sessió, però després t'has de posar davant del públic en una discoteca i fer ballar 4.000 persones durant quatre hores i no cagar-la. És molt diferent que punxar a casa per als amics. Al final també són hores

CREACIÓ

“Hi ha discjòqueis que donen valor afegit a una cançó i la converteixen en art. Li donen ànima. Sorprenen i innoven”

de vol”, explica Gausa.

Els cursos per a discjòquei a Microfusa són de tres mesos o un any, dependent de la profunditat. Dels 220 alumnes que durant l'any estudien en aquesta escola, mig centenar, d'entre 16 i 24 anys, ho fan per ser DJ. A l'estiu, fins i tot hi ha nens d'entre 12 i 15 anys que fan un curs d'introducció d'una setmana. Els estils de música són sem-

pre oberts: “House, dance, reggaeton... La part més important és la tècnica, no el tipus de música. S'han d'obrir les possibilitats per progressar adequadament”, explica el director, que rep cada any molts alumnes de llatinoamèrica. “El reggaeton és una realitat, no ho podem amagar. A la gent jove li agrada, però treballem amb molts estils: música alternativa i d'altra més comercial”, diu Gramunt. “Als més jovenets els agrada l'EDM o *big room*, una música més canyera, com la que es fa al festival de Bèlgica de Tomorrowland. És dance però amb molta força. També els agrada el reggaeton i el trap. Més lenta. Els ritmes més antics com house, tecno i tecnohouse agraden a la gent que ja té certa edat. Això és com el paladar. Quan es fan grans, el gust es va educant”, diu.

Pel que fa al tema econòmic, la realitat és que no hi ha classe mitjana. O s'està en l'elit o res. Un estudiant tindrà sort si li paguen 100 euros en una sala. “Hi ha una gran diferència entre l'alumne de 16 i el de 25. El jove ve amb pardalets al cap. La gent que té una edat sap que com tot a la vida s'ho ha de currar. Als que venen i es pensen que seran David Guetta, ja els diem al principi que si volen ser una estrella no ho aconseguiran fent un curs aquí, que

Pinto, exporter del Barça, amb un Grammy

► Un dels famosos que va passar per Microfusa i que ha triomfat amb la música ha estat l'exporter del FC Barcelona José Manuel Pinto. Pinto Wahin (nom artístic) va ser estudiant de producció musical i tècnic de so, i va guanyar posteriorment un Grammy com a enginyer de so de Niña Pastori. El músic Chemi López, amb diversos treballs publicats com a guitarrista i tècnic de so, també va cursar els mateixos estudis. López ha treballat amb Bunbury i Nena Daconte, entre d'altres, i té una discogràfica dedicada al flamenc. Un altre cas d'èxit és el d'Ana López Menadas, que també té una discogràfica i que recentment ha estat premiada per la revista *Time Out*.

intervenien molts factors. Això sí, no tallems les ales a ningú”, comenta. “David Guetta té un equip de moltes persones treballant per a ell. Hi ha un tema també d'inversió. Són empreses. Hi ha altres discjòqueis famosos que han arribat a dalt perquè tenien un pare amb molts diners”, afirma. Malgrat la competència i el camí incert, més d'un manté el somni intacte. “Sempre he tingut aquest *hobby*. M'agradaria dedicar-m'hi. El meu somni és guanyar prou per poder viatjar per tot el món”, assegura Gerard Garcia, alumne de Microfusa de només 17 anys. La seva companya de classe de 16, Irene Plana, també està motivada, però vol compaginar els seus somnis professionals. “Sempre m'ha agradat molt la música. M'agrada cantar reggaeton i pop, i punxar EDM i house. M'agradaria dedicar-m'hi, però també vull ser arquitecta.” L'escola disposa d'una borsa de treball ocasional. No és fàcil, i menys en un món complicat com el de la nit. “El millor que podem fer és orientar-los, però sense treure'ls la il·lusió”, afirma Gramunt.

PRODUCCIÓ MUSICAL

La segona gran àrea d'ensenyament de Microfusa és la producció musical. A l'escola es forma amb un curs de dos

A l'escola catalana també s'imparteixen cursos homologats de producció musical i tècnic de so, amb la possibilitat d'ampliar-los a l'estranger

➔ MICROFUSA

anys joves que hauran de dirigir un artista o una banda, decidint els aspectes musicals finals sobre una composició ja feta, a més de decidir la part tècnica, amb les qualitats sonores finals del producte. "La música no només està feta per les notes, sinó també pels sons, i és important com acaba sonant allò d'un determinat grup o artista. Ha de sonar amb un estil propi", puntualitza el director. A aquest curs se solen inscriure alumnes de més de 18 anys, amb el batxillerat fet, i que després poden fer el tercer any a Anglaterra. "Ensenyem llenguatge musical. No hi ha la part mecànica d'ensenyar a tocar un instrument, però qui treballa amb un

EXPERIÈNCIA

"Fer ballar 4.000 persones durant quatre hores i no cagar-la és molt diferent de punxar a casa per als amics"

Microfusa: 30 anys d'història formant DJ, productors musicals i tècnics de so

Microfusa ha complert enguany trenta anys d'existència i s'ha consolidat com una referència en el seu camp a Europa. Ignasi Benavent va fundar aquest projecte l'any 1987, quan va començar a oferir uns tallers en estudis de gravació que llavors no desenvolupaven cap activitat educativa. L'any següent, l'escola va arrencar ensenyant tecnologia del so i oferint treballar la tècnica de composició de música electrònica per a discjòqueis, quan pocs anys abans, a principi dels vuitanta, havien sorgit els primers dispositius MIDI, que amb instruments estàndards ja permetien interrelacionar diverses màquines. Era la base per compondre música electrònica

amb l'ordinador.

"Molts DJ s'han format pel seu compte. En aquell moment, ja vaig pensar que era bo que algú t'ensenyés els fonaments. Hi havia certa demanda artística i al principi dels vuitanta ja s'experimentava amb la música de ball", recorda Gramunt. Aviat es va obrir una altra escola a Madrid, el 2005, i la demanda a les àrees de tecnologia de la producció del so van créixer. Avui dia, per Microfusa ja han passat més de 4.000 alumnes. "Tenim grans estudis i un bon programa. Hem crescut molt, sobretot en cursos de producció musical", explica Gramunt, que també té molts alumnes internacionals, que venen durant mesos o per fer cursos de dos anys. De fet, alguns dels cursos es fan en anglès. Enguany hi ha gairebé 30 alumnes de fora.

Els alumnes també aprenen tècniques de producció, que tenen a veure amb la part de composició i han de saber utilitzar el *software*, en què hi ha diversos programes (Avid Protools, Apple Logic X, Ableton Live, Steinberg Cubase...) per després poder fer composicions. Són estacions de treball del so, que també s'utilitzen en post-producció de pel·lícules, per exemple. Quant a la titulació, es pot fer un tercer any de producció musical a Anglaterra. Bachelor és una excel·lent oportunitat per obtenir un grau universitari. També hi ha l'opció de fer en un quart any un curs homologat per la Generalitat: el títol superior de música especialitat en sonologia, de 240 ECTS, amb col·laboració amb l'escola superior de música Jam Session.

ordinador ha de saber i entendre d'harmonia, de figures musicals, de ritme, de melodia, de coherència de les notes..." afegeix. L'alumne podrà fer música per a videojocs, anuncis... amb certs límits. D'altra banda, hi ha la part de tècnica de producció de música convencional, que té més a veure amb la gravació, i s'han de tenir coneixements tècnics de micròfons, taules de barreja i de processat del senyal (modificar greus, aguts, volum, etc.).

TÈCNIC DE SO

Amb certa sortida laboral i en un camp que esdevé clau per al productor musical hi ha la figura del tècnic de so. De fet "és el braç dret del productor musical". És la tercera gran àrea de Microfusa. L'escola educa futurs especialistes en les tecnologies d'àudio en l'àmbit d'enregistrament o directe. Aquí l'alumne ha de conèixer la física del so, l'acústica i maquinària, saber utilitzar micròfons, taules de barreja, processadors i sistemes d'amplificació del so i altaveus. "Els pares sempre pregunten sobre les sortides laborals i n'hi ha més de les que sembla. En un concert en directe hi ha més escalafons, i és més fàcil accedir-hi. A més, és una indústria consolidada. En estudis d'enregistrament és més difícil. Des de l'aparició de la música electrònica els estudis s'han reduït, però el món audiovisual -cine, TV, ràdio- necessita gent", conclou Gramunt, que en la seva joventut va ser tècnic de so d'Els Pets i a TV3.

LA REPÚBLICA DE LES ARTS LLETRES

ELS MÉS
VENUTS
Ficció

Fungus, el rei dels Pirineus
Albert Sánchez Piñol

L'art de portar gavardina
Sergi Pàmies

Finals que mereixen una història
Albert Espinosa

Permagel
Eva Baltasar

Aprender a parlar amb les plantes
Marta Oriols

OPINIÓ

Abans de la 'movida'

La *movida* madrilenya, sostinguda per l'Ajuntament de Tierno Galván, la televisió pública i el govern del PSOE, ha eclipsat l'efervescència de l'escena (contra)cultural barcelonina de finals del franquisme i principis de la Transició. Hem d'agrair a Aleix Salvans que rescatà aquells anys a *Gestió del caos* (Angle Editorial). Si coneixem més Radio Futura i Pedro Almodóvar que els seus equivalents catalans és, a banda del silenci mediàtic, per la manca d'un terme unificador i perquè aquí ni tan sols teníem clara la llengua de cultura, però també perquè la *movida* era fundacional, trencava de soca-rel amb la cultura antifranquista, de manera que era molt més temptador -i fàcil-instrumentalitzar-la des de la política. A Catalunya vam començar massa aviat i massa lluny del poder (a Jordi Pujol li interessava sobretot el folklore). Els més espavilats es van traslladar a Madrid, i els menys previsors es van anar morint. Aleix Salvans recorda la pugna entre les revistes *Ajoblanco* i

A Catalunya vam començar massa aviat i massa lluny del poder

Vicenç Pagès Jordà

Star, que encarnaven dues maneres oposades d'entendre la cultura. Rescata les Jornades Llibertàries a la Ciutadella, el festival punk de l'Aliança del Poblenou, el Canet Rock, la creativitat noctàmbula de Nazario i Ocaña, les aventures d'Enric Casasses a Londres, les emissions pirates de Ràdio PICA, el cinema pertorbador de Joaquim Jordà, la fotografia pionera de Salvador Costa i la música dels Masturbadors Mongòlics, entre molts d'altres. I encara té temps d'incloure un episodi significatiu del 1979 que enllaça Jiménez Losantos, Biel Mesquida, Miguel Riera i Pepe Ribas: l'actualitat resulta menys incompreensible si mirem enrere.

Una altra recuperació valuosa la trobem a l'entrevista que Àngel Casas va fer a Pau Riba i que Francesc Bellmunt va incloure al documental *La Nova Cançó* (1976):

“-Creus que ajudes a la cultura catalana, tu?”

–Seeeee.

–Fent què?”

–Destruint-la.”

Certament, el llibre té mancances. Hi trobem a faltar informació sobre el que succeïa fora de la capital, i sobre constel·lacions com la que es va formar a l'entorn de la Companyia Elèctrica Dharma i Els Joglars, igual com hi trobem a faltar més espai dedicat a la Banda Trapera del Rió i als *fanzines* de l'època. Tant és. Cadascú hauria escrit diferent aquesta història, amb una dosi personalitzada de dèries, xafarderia, crítica i veneració. Des d'aquí agraïm a Aleix Salvans, nascut el 1988, que hagi dedicat temps i energia a la (contra)cultura mig oblidada que es produïa abans que ell nasqués. Si bé en algunes ocasions hi trobem una fascinació naïf, se'n surt a l'hora d'evitar les temptacions de la nostàlgia: “Allà on alguns volen recordar un paradís perdut, un relat èpic de la seva joventut i èxit, també hi havia grisor, brutícia, pobresa, sarna, polls, polítics, feixistes violents amb i sense uniforme, heroïna, sida i mort.”

@WhistPlayers - www.vicencpagesjorda.net

CRÍTICA

Xavier Coromina

Dr. Jekyll i Mr. Hyde

De la professora universitària i escriptora Núria Perpinyà (Lleida, 1961), el seu col·lega Enric Bou va apuntar que tenia una “escriptura magmàtica” i un altre, Vicenç Pagès, que la seva temàtica “helicoïdal” exigia una documentació ingent. I com que d'això ja fa els anys d'una generació, l'artefacte formal d'*I, de sobte, el paradís* em porta a afirmar que aquells apunts ja ens la caracteritzaven com una novel·lista clàssica.

No s'esverin, que no es tracta d'un afalac amb factura, perquè els recomano una novel·la que no m'agrada. I no cal fer-ne escarafalls, tampoc: d'un crític, el gust té tan poc pes com la va-

I, DE SOBTE, EL PARADÍS

Autora: Núria Perpinyà

Editorial: Comanegra

Pàgines: 288

Preu: 18 euros

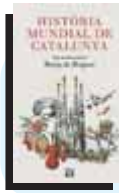
loració de qualsevol realització humana pel tema que tracta. Si els en recomano la lectura és perquè fins i tot el centenar de pàgines que hi trobo sobrereres es llegeixen sense la sensació de perdre el temps a la palla.

L'obra va d'uns addictes a la connexió informàtica ingressats en una clínica per desengarxar-se'n, que es troba a prop del mateix refugi i serralada muntanyenca de l'anterior novel·la, i més aconseguida, de l'autora. És mitjançant les veus d'una metgessa i d'una malalta que seguim en directe què fan i què pensen al llarg de 38 capítols dedicats a permetre'ns identificar cap a les darreres pàgines la bipo-

laritat d'on surten. Es tracta d'un Dr. Jekyll i Mr. Hyde modern, amb la química bescanviada per l'addicció informàtica i, els crims, per l'onanisme psicósomàtic. Entremig, uns tuits com el corifeu d'una comèdia grega ens interrompen les escenes.

El temps del relat és un estiu; el de la història de l'addicció, mitja dotzena d'anys, però el del món que presenta, els immediats d'ara. I és aquesta predicció el principal encant de la novel·la; potser per això, l'autora n'ha fet una obra de teatre (*El vici*, Arola Editors), per concentrar en els diàlegs una aventura massa minsa per a tantes pàgines.

ELS MÉS VENUTS
No-ficció

Història mundial de Catalunya
Borja de Riquer

Escrits de presó
Joaquim Forn

Oriol Junqueras.
Fins que siguem lliures
Sergi Sol

Res és impossible
Kilian Jornet

Dies que duraran anys
Jordi Borràs

LLETRES EN BATALLA

Joan-Lluís Lluís
@joanlluisslluis

El futur sempre comença aviat

Un microsegon després d'haver dit, o pensat, la paraula *present*, ja som al futur. Un futur, és clar, esdevingut present. I un present que, tan bon punt ha estat dit, o pensat, ja és passat. Ara que ha arribat el 2019, centrem-nos, doncs, en el futur, el que arribarà d'aquí a un microsegon o el que haurem d'esperar alguns anys, o alguns segles.

1. La Terra, l'any 802.701, serà poblada per dos tipus d'humanitat, els elois i els morlocks. I no serà agradable formar part de cap d'aquests dos tipus. Qui ha imaginat aquest futur desolador?

- A. H.G. Wells a *La màquina del temps*
- B. Isaac Asimov a *Fundació i Imperi*
- C. Albert Sánchez Piñol a *Pandora al Congo*
- D. Michael Ende a *La història interminable*

2. Poca cosa hauria sabut la humanitat del seu passat més dramàtic, quan va estar a punt d'extingir-se, sense Olguen Dalmasas. Quin paper té aquest personatge a *Mecanoscrit del segon origen*, de Manuel de Pedrolo?

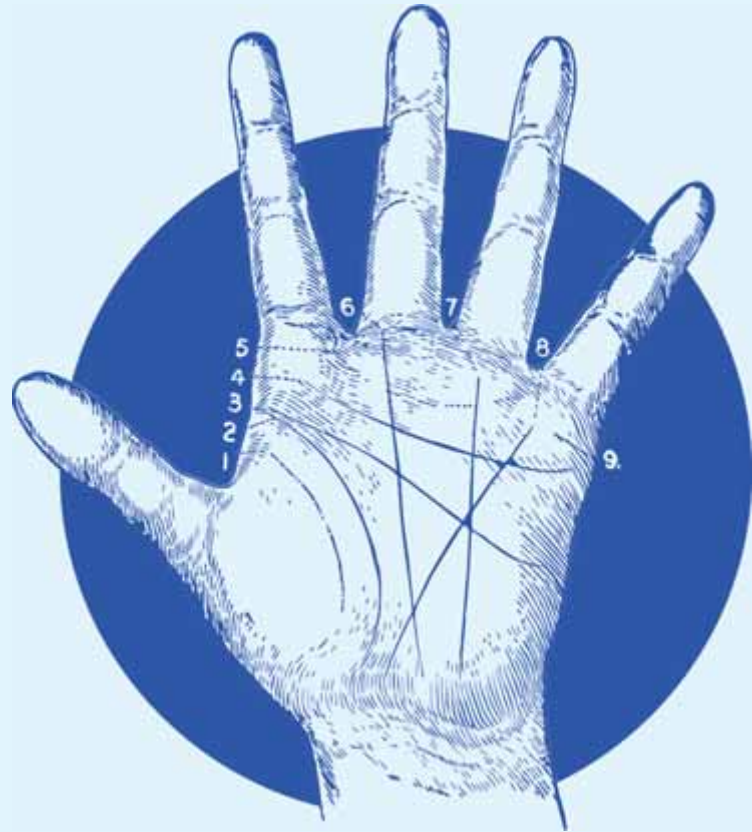
- A. És l'escriba que transcriu les paraules dictades per l'Alba
- B. És l'antiquari que descobreix el manuscrit de l'Alba i sosté que és un testimoni verídic
- C. És el primer recitador, el creador del gremi encarregat de perpetuar oralment les paraules de l'Alba
- D. És qui salva del foc el manuscrit de l'Alba quan ella decideix destruir-lo

3. Quin escriptor va dir: "Ens interessa dominar el futur per poder canviar el passat"?

- A. Joan Fuster
- B. Simone de Beauvoir
- C. Milan Kundera
- D. George Steiner

4. Qui és –o més aviat, qui serà, en un futur incert – Emmanuel Goldstein?

- A. El bomber cremador de llibres, protagonista principal de *Fahrenheit 451*, de Ray Bradbury
- B. El personatge exclòs de la societat per ser massa intel·ligent a *Un món feliç*, d'Aldous Huxley
- C. L'enemic del règim contra qui van dirigits dos minuts d'odi diaris obligatoris a *1984*, de George Orwell
- D. El supervivent que ha d'enfrontar una humanitat transformada en vampir a *Soc llegenda*, de Richard Matheson

5. El 1860, Jules Verne es va atrevir a escriure una novel·la d'anticipació, *París al segle XX*, que va ser rebutjada pel seu editor, i finalment publicada el 1994. En aquesta novel·la, ambientada al 1960, apareix:

- A. Un artista que s'exposa ell mateix defecant
- B. Una raça de cavalls sense potes
- C. Un cotxe de motlles que es desplaça fent saltirons
- D. Un canó de llarga distància que sap apuntar automàticament cap a Alemanya

7. A *Retorn al sol*, publicat el 1932 (reeditat el 2018 per Voliana), Josep Maria Francès fa que, l'any 233 de l'Era Profunda, els catalans sobrevivissin només:

- A. En una franja litoral entre el cap de Creus i el cap de Biarra
- B. A les criptes de les esglésies i catedrals de Barcelona, relligades per les clavegueres
- C. En una xarxa de coves sota Montserrat
- D. A la Vall de Boí

6. El futur dels nostres avis (Col·lecció Josep Pla) descriu magníficament com els autors de ciència-ficció catalans de la primera meitat del segle XX imaginaven el futur. Qui és l'autor d'aquest assaig?

- A. Antoni Munné-Jordà
- B. Sebastià Roig
- C. Anna Ballbona
- D. Ricard Ruiz Garzón

Solucions: 1.A, 2.B, 3.C, 4.C, 5.A, 6.B, 7.C

LA REPÚBLICA DE LES ARTS MÚSICA I LLETRES

CRÍTICA

Retrats literaris

Autor: J.M. Castellet
Editorial: Edicions 62
Pàgines: 600
Preu: 22,50 euros

The Capitol Studios Sessions

Autor: Jeff Goldblum
Discogràfica: Decca
Preu: 15 euros

Entre els escenaris de la memòria i l'amistat

Edicions 62 ha reunit al volum *Retrats literaris* el darrer cicle de la producció en prosa de l'editor i crític Josep Maria Castellet (a la foto, al costat de Jordi Herralde, prologuista del volum). És un recorregut que va del destacat *Els escenaris de la memòria*, que va guanyar el premi Joanot Martorell de Gandia a finals de la dècada dels vuitanta, fins al que va escriure en els darrers anys de la seva vida: *Seductors, il·lustrats i visionaris* (2009) i *Tres escriptors amics* (2012). Castellet, que va ser un home que mai va refusar el combat al llarg de la seva vida personal i intel·lectual, va preferir en la seva obra literària buscar els còmplices i també els personatges amb qui va sentir una afinitat especial. De fet, va descartar grans escriptors perquè considerava que no tenien "el *feeling*" apropiat per fer-los el retrat. Un dia em va explicar que utilitzava la tècnica d'un pintor. Si amb el re-

trat no mantenien uns vincles especials, optava per descartar-lo. Eren els beneficis de no ser un retratista professional, sinó el dilettant que tant li agradava reivindicar.

La prova d'aquest tarannà són les evocacions d'*Els escenaris de la memòria*—el seu llibre més destacat i fetitxe— i les semblances que fa d'escriptors que admirava, com ara Montserrat Roig, Joan Fuster, Salvador Espriu, Carlos Barral, Terenci Moix i Baltasar Porcel, per citar-ne una selecció. En aquest cicle queden enrere les interpretacions de crític marxista i adorador heterodox de Marcuse d'èpoques remotes. Castellet viu aquí a prop de la poesia mediterrània, del bon viure i el *savoir faire* que molts vam tenir la sort de disfrutar. En el pròleg, Jordi Herralde la clava, perquè en poques línies i una petita antologia sintetitza la personalitat del mestre, els retrats en grup i la bonhomia tan enyorada.

Si amb el retratat no mantenien uns vincles especials, optava per descartar-lo

Interpretacions de clàssics en un disc únic

Si l'esgoten les sessions familiars a l'engròs o té una família disposada a ballar, Jeff Goldblum i The Mildred Snitzer Orchestra li donaran el ritme i el *swing* per esdevenir Fred Astaire al saló de casa. El pianista i el seu combo aprofiten des de la primera peça, la inigualable *Cantaloupe Island* de Herbie Hancock, per submergir-nos en la felicitat. A partir d'aquest pròleg, s'afegeixen a l'orquestra alguns dels talents més destacats del panorama jazzístic, com Till Brönner, Imelda May, Haley Reinhart i Sarah Silverman. Tot es va gestar al començament de la tardor passada, amb dates importants com el Festival of Disruption de David Lynch a Los Angeles. La personalitat histriònica del pianista és equiparable a la melodia que ens desplaça als grans noms de les orquestres de jazz. Gran interpretació d'Imelda en el repte *My Baby Just Cares for Me*. Un disc únic. Bravo!

David Castillo

dcastillo@elpuntavui.cat

LA REPÚBLICA DE LES ARTS PANTALLA

EL CINE DE LA MEVA VIDA

Projector de Cine Nic, en aquest cas amb gramòfon incorporat a la part superior ➔ MUSEU DEL CINEMA

El Cine Nic

Els Reis em van portar molts projectors de Cine Nic, en anys successius. Com que se m'espantaven de tant fer-los servir, la petició era cada 6 de gener renovada i satisfeta. Era una màquina, primer de cartó negre i més tard de llauna verda, que duia incorporada una bombeta. Se li carregaven unes pel·lícules de paper vegetal il·lustrades amb dibuixos que es feien avançar, de dreta a esquerra, amb una maneta. La maneta també feia funcionar l'obturador de dos objectius, un a dalt i l'altre en posició inferior, que feien la sensació de moviment perquè els dibuixos de la pel·lícula eren també dobles, amb petites diferències. Costa d'explicar. Em sembla que me'n sortiria millor descrivint com funcionaven els projectors professionals dels cines de debò, aquests que ara decorren els vestíbuls de les sales que s'han hagut de digitalitzar.

Va ser un invent català de principi dels anys trenta que va superar la guerra i que encara que sembli que no pugui ser es va fabricar fins a l'any 1974, quan el cinerama ja començava a ser una novetat antiquada i jo estava a punt d'anar a fer el servei. Quins nens demanaven el Cine Nic en els anys seixanta i principi dels setanta, quan els pares anaven a Perpinyà a veure *L'últim tango a París*?

Quan s'acostaven els Reis, em dedicava a confeccionar la pantalla: una cartolina blanca ficada al fons d'una caps de sabates que feia la sensació de l'escenari d'un teatre. Un dia que el pare em va atrapar en

CINE NIC

Creadors: Josep Maria, Tomàs i Ramon Nicolau Griñó

Seu: Projector Nic SA va tenir la fàbrica a l'avinguda Paral·lel de Barcelona fins al 1954, i després al carrer Nou de la Rambla

País: Catalunya

Any: 1931

Manuel Cuyàs

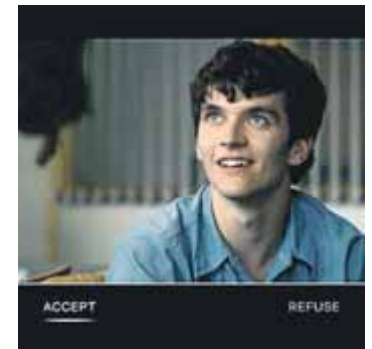
plena projecció em va dir: "Quan jo era petit la pantalla havia de ser més ampla i la lluminositat era molt superior." Em vaig mirar la màquina: hi introduïa bombetes de cent, les que feien més llum. També les que més s'escalfaven. De tant en tant havia de desendollar i interrompre la sessió perquè si era de cartó la màquina se'm fonia i si era de llauna el verd es tornava vermell i hi sortien butllofes. Primer vaig pensar que eren idealitzacions del pare. Ara penso que el Cine Nic de la República, que és on se situa la seva infantesa, devia donar millors resultats que el de la postguerra pobra de materials i de tot. Si les bombetes eren iguals, les lents devien tenir més lluminositat i espectre. Molt a principi dels anys trenta, es va divulgar el Cine Nic sonor: la maneta feia girar també un disc punxat per una agulla de gramòfon. En els anys cinquanta, que és de quan parlo, no es va parlar mai de Cine Nic sonor. Els Reis republicans van ser millors que els del Reino. Els companys que fan aquesta revista que es diu La República tenen un altre motiu per veure reforçades les conviccions.

Perquè la ficció fos completa necessitava espectadors. El meu germà petit, que és l'home que he conegut amb més paciència, va ser l'únic que vaig trobar. També assistia a les meves sessions de putxinellis, i reia de les històries que m'inventava. En un lloc presidencial de la casa on va viure fins que va morir, ara farà dos anys, tenia en exposició un Cine Nic.

@manuelcuyàs

PROPOSTES

icasellas@lrp.cat

'Black Mirror' interactiu

La crítica ha coincidit que no és una de les millors històries de *Black Mirror*, la sèrie britànica de culte creada per Charlie Brooker i que mostra amb cruesa com ens poden afectar les noves tecnologies, però el capítol *Bandersnatch*, que Netflix acaba d'estrenar, ha aconseguit molta repercussió per la seva interactivitat. Es tracta d'una història ambientada en els anys vuitanta, quan un jove programador informàtic es comença a replantejar la realitat mentre s'obsessiona a adaptar com a videojoc una famosa novel·la de fantasia. En determinats moments, l'espectador ha de triar –amb el comandament de la televisió o amb el ratolí de l'ordinador–, com es va desenvolupant la trama. Es plantegen tant alternatives innocents, com el tipus d'esmorzar que pren el protagonista, com decisions moralment complicades. La història, per tant, pot tenir finals diferents en funció d'allò que es tria.

Les dades del Brexit

La plataforma HBO estrena *Bretxit*, una pel·lícula de producció pròpia que explora l'ús de dades de les xarxes socials a gran escala en la campanya prèvia al referèndum de la sortida del Regne Unit de la Unió Europea. El film, que mostra l'impacte ètic, polític i social de l'ús de les *big data*, està protagonitzat per Benedict Cumberbatch.

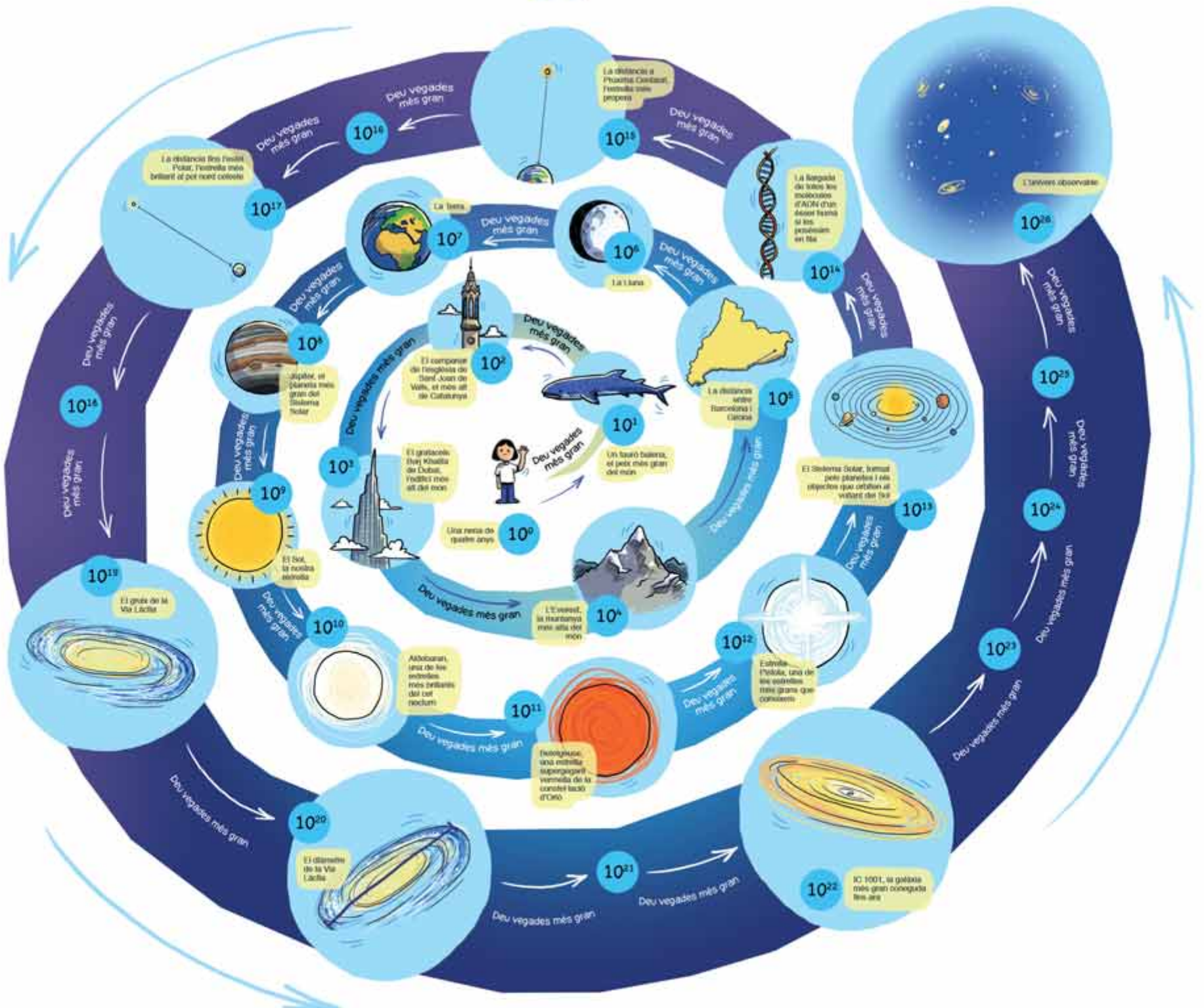
COM DE GROSSES SÓN COM DE PETITES SÓN

TOTS SABEM QUE EL SOL ÉS MÉS GRAN QUE LA LLUNA, O QUE UN ÀTOM D'HIDROGEN ÉS MÉS PETIT QUE UNA FORMIGA, PERÒ SOVINT ENS PERDEM EN LES MAGNITUDS. UN EXEMPLE: IMAGINEU-VOS QUE UN ÀTOM, LA PART MÉS PETITA EN QUÈ PODEM DIVIDIR UN ELEMENT QUÍMIC, TINGUÉS LA MIDA D'UN CAMP DE FUTBOL COM SERIA DE GRAN EL SEU NUCLI? LA MEITAT DEL CAMP? O POTSER COM UNA PORTERIA? DONCS NO. PER VEURE EL NUCLI DE L'ÀTOM ENS CALDRIA ANAR FINS AL CENTRE DEL CAMP, AL PUNT ON ES COL·LOCA LA PILOTA A L'INICI DEL PARTIT I AJU-PIR-NOS PER VEURE'L: EL NUCLI TINDRIA LA MIDA D'UNA MONEDA. INCREÏBLE, OI?

1.000.000.000.000

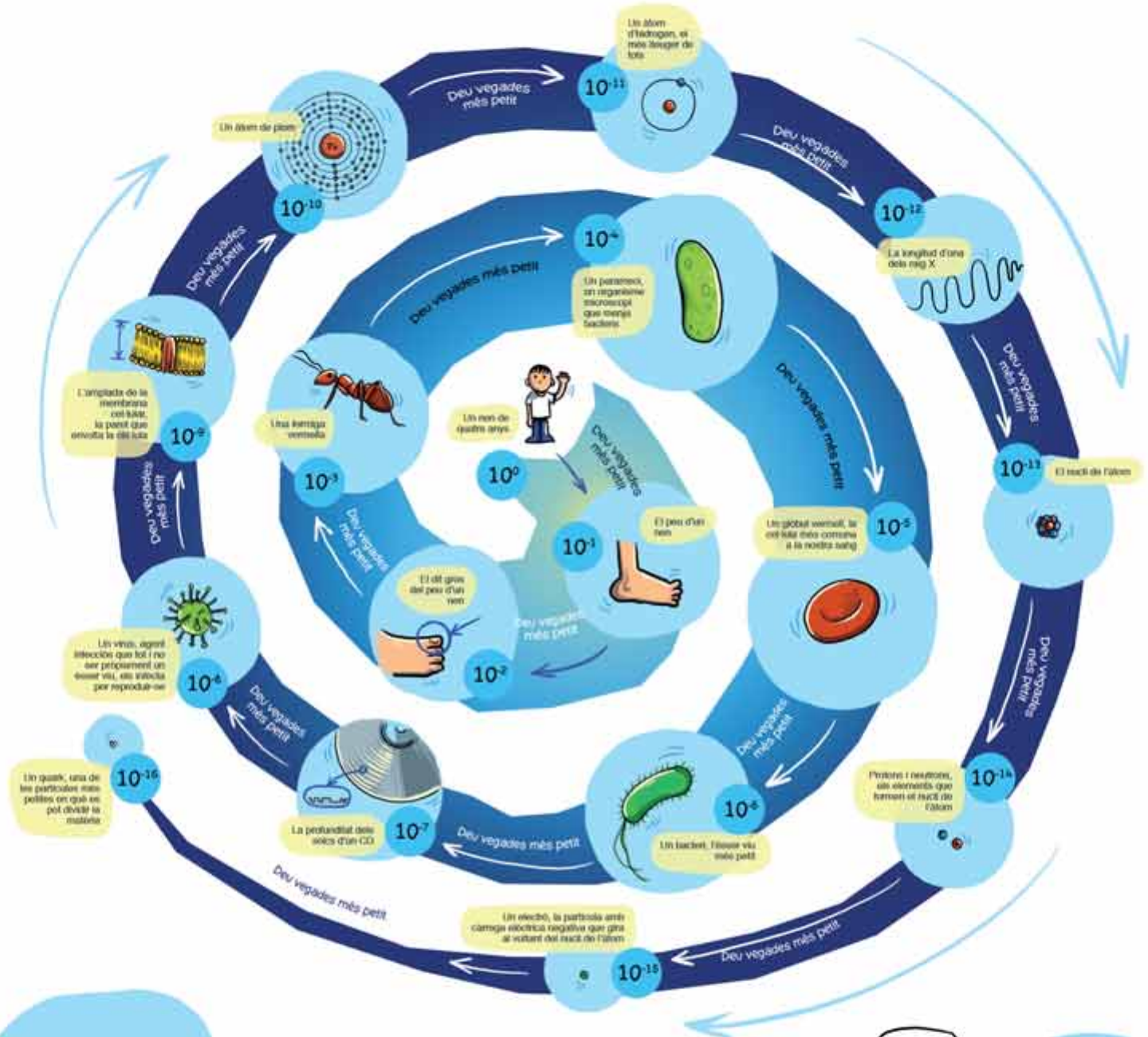
QUAN PARLEM DE COSES EXTREMADAMENT GROSSES O EXTREMADAMENT PETITES UTILITZEM NÚMEROS MOLT I MOLT LLARGS. LA DISTÀNCIA ENTRE SATURN I EL SOL, PER EXEMPLE, ÉS DE 1.000.000.000.000 METRES. UF, QUIN MAL DE CAPI! PER SIMPLIFICAR, FEM SERVIR LES **POTÈNCIES DE DEU**: ESCRIVIM UN 10 I, A SOBRE, EL NÚMERO DE ZEROS QUE VULGUEM. AIXÍ DONCS, ENTRE SATURN I EL SOL HI HA 10^{12} METRES.

10^{12}

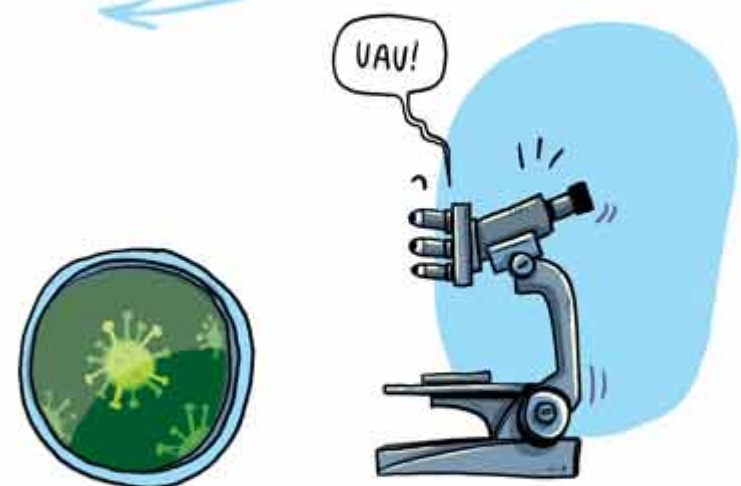

LES COSES GROSSES I LES COSES PETITES?

Oriol Canosa Text
Cristina Bueno Il·lustració

FA QUATRE SEGLES, ES VAN INVENTAR ELS PRIMERS TELESCOPIS. GRÀCIES A AQUESTS APARELLS, ELS CIENTÍFICS VAN PODER OBSERVAR LES ESTRELLES I ELS PLANETES UNA MICA MILLOR. I, DES DE LLAVORS, ELS HEM ANAT MILLORANT PER VEURE COSES CADA COP MÉS LLUNYANES. N'HEM CONSTRUÏT DE MÉS DE 40 METRES DE DIÀMETRE, COM L'ELT, UBICAT A XILE, O FINS I TOT N'HEM ENVIAT A L'ESPAI, COM EL HUBBLE, QUE ORBITA AL VOLTANT DE LA TERRA PER EVITAR LA DISTORSIÓ DE L'ATMOSFERA.

MÉS O MENYS A LA MATEIXA ÈPOCA QUE ELS TELESCOPIS ES VAN INVENTAR ELS MICROSCOPIS, UNS APARELLS QUE ENS PERMETEN VEURE COSES MOLT I MOLT PETITES I CONÈIXER DE QUÈ ESTÀ FORMADA LA MATÈRIA. ACTUALMENT, N'HI HA QUE FUNCIONEN AMB RAIGS X O ELECTRONS I ENS PERMETEN VEURE COSES CADA COP MÉS PETITES.

VIDEOJOC

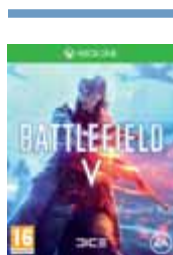
Tomàs Pardo

Battlefield V torna al seu origen

La desenvolupadora DICE és una aposta segura. La companyia sueca no només és responsable de sagues com *RalliSport Challenge*, *Star Wars: Battlefront* i *Mirror's Edge*, sinó que també ha treballat en títols com *Need for Speed: Hot Pursuit* i *Medal of Honor*. Sens dubte, però, *Battlefield* és la seva sèrie més popular i antiga.

Amb *Battlefield V* la saga torna als seus orígens, és a dir, torna a visitar un escenari que saben tractar com ningú: la Segona Guerra Mundial, el conflicte més gran de la història de la humanitat.

La trama la componen un pròleg i quatre històries, amb diversos protagonistes i localitzacions, a les quals podrem jugar en l'ordre que desitgem. Cada capítol narra una història diferent. Una la protagonitzen dos soldats britànics. Una altra ens mostra la lluita de dues dones al front noruec. La tercera explica la història de la infanteria senegalesa en les forces colonials franceses. I la quarta i

BATTLEFIELD V**Distribuïdora:**

Electronic Arts

Gènere:

Acció

Plataformes:

Xbox One,

PlayStation 4, PC

Edat: +18

última la protagonitza el bàndol alemany. Tot plegat conforma una gran narració que ens mostrarà alguns dels aspectes menys coneguts de la campanya europea i africana i que dona lloc al lliurament més madur de la saga.

A més de la història principal, el punt fort són els diversos modes multijugador. Potser no són dels més potents dels que podem trobar en altres títols, però són prou atractius per ser tinguts en compte a l'hora de comprar el joc.

La guerra no és bella

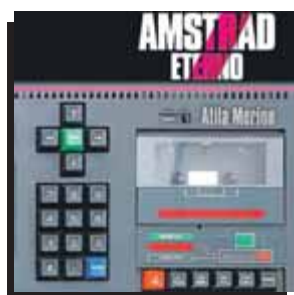
Ens tornarem a trobar els terribles *panzer*, pilotarem un Spitfire, i sentirem el so característic de l'armament usat durant la Segona Guerra Mundial. Els jugadors es podran preparar per a la batalla en els vuit mapes disponibles i en les vuit maneres multijugador del videojoc. La batalla, però, no és divertida. Amb *Battlefield V* DICE busca fugir de la guerra espectacle i, per contra, ens porta (o almenys ho intenta) al seu vessant menys espectacular i més antibelicista.

Tècnicament, el joc és increïble. No només per la seva qualitat gràfica i per la seva fidelitat, sinó que també destaca pel so i la banda sonora. I tanquem amb una excel·lent notícia: *Battlefield V* no cobrarà pels seus DLC i el futur contingut descarregable serà gratuït.

PER LLEGIR

FORTNITE BATTLE ROYALE: GUÍA DE ESTRATEGIA NO OFICIAL**Editorial:** Panini Cómics**Pàgines:** 128**Preu:** 18 euros

Cent jugadors s'enfronten en una enorme illa. El que fa que aquest joc sigui tan especial és que no es tracta de matar el major nombre d'enemics possible: el més important és ser l'últim que queda en peu.

AMSTRAD ETERNO**Editorial:** Dolmen Editorial**Pàgines:** 256**Preu:** 23,90 euros

Fa cinquanta anys, un jove empresari, Alan Sugar, va fundar Amstrad, una companyia que va arribar a dalt de tot gràcies a la relació qualitat-preu dels seus productes. El llibre fa un repàs a tota la seva història, des dels seus inicis fins a l'actualitat.

DARK SOULS: EL RENCOR DEL INVIERNO**Editorial:** ECC Ediciones**Pàgines:** 112**Preu:** 11,50 euros

Atrapat en un regne d'hivern perpetu, Andred d'Ithvale, un guerrer forjat per a la batalla i obligat per un deure solemne s'embarca a la recerca d'una redempció sagnant. Història inspirada en els mons del videojoc de Bandai/Namco.

SPLATOON 4**Editorial:** Norma Editorial**Pàgines:** 160**Preu:** 8 euros

L'equip blau, capitanejat per Googles, avança sense pressa però sense pausa en el torneig, amb un objectiu molt clar: enfrontar-se amb Emperor. El seu adversari final, però, no és poca cosa, i pel camí va despatxant equips molt poderosos.

La recepta

PER APROFITAR LES RESSES DE TORRÓ

PER SOBREVIVRE EN UN PÍS D'ESTUDIANTS

QUALLADA de TORRÓ

INGREDIENTS (4 racions)

150 g de torró de Xirona

1/2 litre de llet

1 sobre de quallada

PREPARACIÓ

1 Bulliu la meitat de la llet

2 Piqueu el torró amb la picadora i reserveu-ne un parell de cullerades per decorar

3 Dissoleu el sobre de quallada amb la resta de la llet

4 Afegiu el torró picat i la llet amb la quallada a la llet bullent

5 Remeneu-ho fins que torni a bullir

6 Repartiu la mescla en gotets i deixeu-ho refredar un parell d'hores a la nevera

7 Decoreu-ho amb el torró picat que heu reservat

EL RACÓ DELS SABERUTS

Text **Lluís Lloret** Il·lustració **Sergi Càmera**

Com és que per tornar de la Lluna no calen coets grossos?

El motiu és que la Terra té una força de gravetat molt superior a la de la Lluna en què la resistència és molt menor i amb menys energia s'aconsegueix el mateix.

Com és que no hi ha núvols a la Lluna?

L'atmosfera i la superfície de la Lluna no tenen ni aire ni aigua, per tant, tot i arribar-hi l'escalfor del Sol, no hi ha els elements imprescindibles perquè es fabriquin núvols. Així s'estalvien les previsions meteorològiques: "Demà farà... Serà, com sempre!"

Què és la força de la gravetat?

Tots els cossos (estrelles, planetes, satèl·lits...) de l'espai tenen la capacitat de xuclar cap al seu nucli, com si fossin un imant que atreu tots els materials, i no només el ferro. Com més gran és el planeta, més força té, perquè és proporcional al seu volum. Quan ens allunyem de la superfície, la força disminueix; per això veiem que els astronautes floten a l'espai, perquè estan lliures de la força de la gravetat.

EXPERIÈNCIES

Arrenca el 32è Festival Folk Tradicionàrius

El grup de percussió Kabum i el col·lectiu Guirigrall donaran el tret de sortida al festival, que enguany estarà marcat pel 25è aniversari de l'organització, el Centre Artesà Tradicionàrius

Joana Peña
jpenya@lrp.cat

Tot està a punt per a l'inici del festival de música folk de referència al país. El 32è Tradicionàrius començarà l'11 de gener i s'allargarà fins al 12 d'abril amb una programació àmplia i variada en què participaran més de setanta grups de referència en l'àmbit de la música folk dels Països Catalans i d'arreu. "Enguany ens interessa mostrar especialment aquelles propostes que treballen la interacció entre la música d'arrel tradicional i altres expressions artístiques: la dansa, el moviment escènic, la cançó, la improvisació, la veu dels poetes... i, evidentment, l'ús de la tecnologia sonora contemporània", expliquen sobre la programació des de l'organització, marcada també pels 25 anys del Centre Artesà Tradicionàrius (CAT), un aniversari que estarà present a tota la imatge del festival, a més d'acollir un concert commemoratiu molt especial "que permetrà visualitzar l'evolució del folk català, fins i tot fent reviure alguna de les forma-

cions històriques que, per un dia, compartiran l'escenari amb grups actuals". Serà el 29 de març i hi actuaran els grups ja dissolts Primera Nota i La Carrau i les bandes actuals RIU i Balkan Paradise Orchestra, a més de comptar amb la presència de Jaume Arnella.

El grup de percussió Kabum i el col·lectiu Guirigrall donaran el tret de sortida al Festival 2019 amb la popular cercavila de la plaça de la Vila al CAT (Gràcia). Enguany també es comptarà amb la formació històrica de grallers La Pessigolla, que celebren 35 anys i que interpretaran els seus temes més mítics. Més concerts destacats seran els de Caïm Riba (Pastora), que presentarà el seu disc *Nararai*; el de Pep Gimeno, *Botifarra*, amb Ahmed Touzani; el del grup de percussions ibèriques Coetus, que també oferiran el nou *De banda a banda*; els muntatges amb diverses disciplines: Roger Andorrà, Joana Gomila, Lali Ayguadé..., i l'esperat concert commemoratiu del naixement de Pete Seeger (16 de març). La majoria d'actes es faran al CAT, situat al districte de Gràcia, i també a L'Auditori.

Reis amb fira, a Igualada

El dia de Reis, de les nou del matí a les tres de la tarda, Igualada es converteix en un punt de trobada dels pagesos, agricultors i gent d'arreu de l'Anoia atrets per la Fira de Reis, amb més de 300 expositors amb oferta de plantes, artesanía, productes alimentaris, venda ambulat, brocanters, anti-quaris, col·leccionistes...

A Matadepera comença la festa

De l'11 al 13 de gener, Matadepera celebra les festes de Sant Sebastià, amb propostes com la grimpada del pi dels nens, l'encesa de torxes i fogueres, la plantada a mà del pi i la fira de Sant Sebastià. Tampoc poden faltar actes centrals com el gran concurs de grimpaïres, el dia 19, o la processó i la cercavila del 20 de gener.

El grup de percussió Kabum i el de gralles Guirgrall donaran l'11 de gener el tret de sortida al 32è festival Tradicionàrius. Més noms que sonaran enguany són el de Caïm Riba, un dels compositors i guitarristes més importants del país, i Pep Gimeno, *Botifarra*, que juntament amb Ahmed Touzani oferiran un espectacle per descobrir les similituds entre la música de les ribes nord i sud del Mediterrani

➔ CENTRE ARTESÀ TRADICIONÀRIUS (CAT)

Una mirada al passat

En el marc de la festa major de Sant Hilari, Vilanova del Camí celebra el 13 de gener la XXI Fira del Camí Ral. El centre s'omple amb el mercadal i el rebost, amb objectes i aliments artesanals catalans, a més de l'artesanía local. Tot plegat acompanyat d'oficis antics, recreacions històriques, espectacles, música...

AMB GUST

No estan com una cabra

Heu tastat alguna vegada carn de cabra salvatge? És tan desconeguda com sorprenent. “No té gens de greix perquè l'animal no para de pujar i baixar, és saludable, de proximitat i, a més, l'arribada de caçadors genera economia circular en zones desfavorides”, m'explica Josep Lluís Todó, responsable de l'empresa Donum Deus de Bot que, des de fa un lustre, impulsa el consum de l'anomenada cabra hispànica. Atenció, perquè no podem confondre la cabra i la seva parella, el xot (animal de pèl) amb l'ovella i el mardà, que són llanosos. “A mi la cabra m'ha canviat la vida”, assenyala l'emprenedor de Bot, de família de caçadors, que un dia va veure les possibilitats gastronòmiques que oferien les cabres abatudes als Ports de Tortosa-Beseit. “És caceria absolutament controlada, ja que l'administració ens dona les quotes anuals de sexes i edats i ajudem a sanejar l'espècie, amb tots els permisos.” Són els llops del segle XXI. I no estan com una

Jordi Esteve, del Nectari ➔ JORDAN

cabra! Amb una producció variable (més o menys, una tona a l'any), Todó elabora productes gourmet i ven la carn a restaurants de Catalunya, amb la il·lusió d'expandir-se. Per això vol donar a conèixer el que fa en dinars amb xefs de prestigi, com el que el mes passat es va fer al Via Veneto de Barcelona.

Com que té poc greix, necessita alguns ajuts per ser més gustosa: Toni Sala, de la Fonda Sala, en va farcir un caneló (amb una mica de vedella); Jeroni Castell, de Les Moles, la va elaborar amb *foie*, en forma de *royal*, i Sergio Humada, del Via Veneto, en va macerar el llom amb herbes i el va guisar. Jordi Llobet de l'Ó del Món Sant Benet en va fer pilota per al caldo i Jordi Esteve (que està en fase de canvis al seu Nectari) en va fer un bistec tàrtar amb la part alta del llom amb tocs divertits de crispetes, romaní... tot disposat al plat com reproduint l'hàbitat natural de la cabra hispànica, que, per cert, menja el que troba al bosc i també és aficionada a la vinya. “Una vegada, en tres nits, un grup de cabres se'ns van endrapar 2.000 ceps!”, explicava Elies Gil, del celler Vinyes del Convent, d'Horta de Sant Joan, localitat que Picasso va immortalitzar. Qui sap si no el deuriem inspirar les cabres!

Marijo Jordan
@MarijoJordan

Divendres
28
DESEMBRE

Molt independent, tot

Madrid

El Tribunal de Comptes condemna l'exalcaldessa de Madrid Ana Botella i sis regidors per la venda de 1.860 habitatges protegits al fons voltor Blackstone per sota del preu de mercat l'any 2013. El tribunal xifra en 25,8 milions d'euros el perjudici que aquesta operació va ocasionar a l'Empresa Municipal de l'Habitatge. Sent avui com és el Dia dels Innocents, i sortint d'on surt, la notícia crida l'atenció. El Tribunal de Comptes és aquell organisme tan independent de la política en què els partits majoritaris acostumen a aparcar excedents i parentela (sis els designa

el Congrés i sis els designa el Senat). Ara mateix, el PP hi té, per posar exemples, Margarita Mariscal de Gante, exministra; Manuel Aznar López, germà d'ex-president; Ramón Álvarez de Miranda García, fill d'ex-president del Congrés i defensor del poble; María José de la Fuente y de la Calle, neboda d'exministre franquista. Resulta, però, que la sentència li ha tocat redactar-la a Antonia Lozano Álvarez, l'única que hi és per IU -pactada amb el PSOE-, amiga i companya de l'alcaldessa Manuela Carmena des dels anys setanta i de la primera tinent de l'alcaldia, Marta Higuera, que presideix l'Empresa Municipal d'Habitatge, personada a la denúncia contra Botella. Entenen ara, com d'independent és tot plegat per tots cantons?

EL VORAVIU

TEXT
JOAN VALL I CLARA
jvall@lrp.cat

DIBUIXOS
JORDI SOLER
jsoler@lrp.cat

El Tribunal de Comptes és aquell organisme tan independent en què els partits majoritaris aparquen excedents i parentela

Sergi Sol sustenta que s'havia de llançar la tovallola en el primer assalt

Flairo que veurem que això no s'ha acabat, però que de moment hem de pair que gestionem la derrota

Dissabte
29
DESEMBRE

Massa temps robat

Sant Joan Despí / EUA

Em crida l'atenció una peça de dos minuts d'en Xesco Reverter al *TN Vespre* sobre el sistema penitenciari als Estats Units. Hi ha més de 2 milions de persones preses i es calcula que un 5% dels condemnats són innocents. Parlem de més de 100.000 innocents condemnats. Valentino Di-

xon ha passat 27 anys a la presó per un assassinat que no havia comès. El mes de setembre passat va poder sortir en llibertat després que el professor universitari Mark Howards i unes estudiants de la seva assignatura aconseguissin proves que els fiscals havien amagat i que deixaven clara la seva innocència. La història de Valentino Dixon va interessar l'opinió pública el 2012 pels dibuixos i pintures que feia a la presó i té molts punts de semblança amb la de Rubin, *Huracán*, Carter, el boxejador que es va menjar 20 anys de presó per un assassinat que no havia comès i a qui Bob Dylan va dedicar *Hurricane* (1975) i sobre qui Norman Jewison va rodar el 1999 la pel·lícula del mateix nom, protagonitzada per Denzel Washington. La brutalitat i la tendresa d'aquest reportatge de nevera programat per omplir un dia amb massa personal de vacances a TV3 està en la resposta de Dixon quan li pregunten si odia els que li han robat 27 anys. "Ja no tinc més temps per donar-los." I continua ensenyant quadres a càmera.

Diumenge
30
DESEMBRE

Algú quedarà sonat, segur

Barcelona

Ni avui, dia del discurs institucional del president, cessa l'hostilitat dialèctica entre tribus. O potser no cessa per això. Tot-hom dona el seu, de missatge d'any nou. Ferran Bel i Míriam Nogueras posen a la vista, sense pudor, la batalla interna al PDE-CAT i discuteixen amb llum i taquígrafs què votaven quan votaven que votarien no als pressupostos de Sánchez. Les velles estructures es pregunten públicament què fan els antics convergents en la unilateralitat puigdemontista ara que ERC està per aquest nou peix al cove del qual en diuen "eixamplar la base" i/o "gestió eficient". És el món al revés? És un homenatge al creuat màgic? (Joaquim Nadal es va presentar per Lleida i Antoni Siurana per Girona). "És un *vió*",

com assegurava un torrat? O és un *parato*, com replicava l'altre torrat? La brillant metàfora de Sergi Sol (primer escuder de Junqueras) en el seu article d'avui dona una pista, que és que algú quedara sonat, segur. Si és que ja no n'hi ha més d'un, de sonat. Sol identifica l'Estat espanyol amb l'excampió del món de boxa Pernell Whitaker, i els independentistes amb Poli Díaz, *El Potro de Vallecas*. Rememora el combat pel títol mundial del 1991 (octubre del 2017) i assegura que qui volgués bé a *El Potro* havia de llançar la tovallola en el primer assalt. Clar com l'aigua. Estem sonats. No sé si dels cops.

Dilluns

31

DESEMBRE

Bon any, Dolors!

Puig de les Basses

Hem fet les campanades i els raïms de Cap d'Any a Puig de les Basses amb un miler (escàs) de ciutadans més que hem volgut i pogut estar a prop de Dolors Bassa (i simbòlicament de tots els presos polítics i exiliats). Per primera vegada en vint-

i-cinc anys hem tornat sortir de casa aquesta nit. Hi hem arribat a les deu tocadetes, amb la nostra motxileta i els nostres entrepans de truita. Res d'extraordinari, ja es veu. Un pot d'olives. Un tàper amb fruits secs variats. Un parell de pomes. Quatre mandarines. I un termos amb aigua de Maria Lluïsa. L'aparcarment encara no era ple i els de l'ANC d'Olot ja havien penjat a primer terme la seva campana de la llibertat. Hi hem pujat pel nostre compte i sense quedar amb ningú, però aviat hem trobat coneguts del diari. D'ara i d'altres temps. L'Enric Serra. La Dolors Bellés. En Lluís Romero. L'Oscar Pinilla. En Carles Cereijo. Tants d'anys junts i mai havíem fet un Cap d'Any plegats! Així és la vida. Poques coses de les que ens han concentrat aquests darrers dos anys hauríem estat capaços de preveure la nit de Cap d'Any que els va obrir. Pensar en el 2019 i en el que ens pot oferir també supera la meva imaginació i la capacitat de pronòstic. Flairo que veurem que això no s'ha acabat, però que de moment hem de pair que gestionem la derrota. I bo i així, bon any 2019!

Dimarts

1

GENER

Novè any de lideratge

Sant Joan Despí

Novè any consecutiu de TV3 com la que més en tot. Avui mengem lideratge al TN i mengem lideratge en continus curts de promoció durant tot el dia que m'acaben provocant la primera saturació del 2019. Tantes pastilles d'autobombo les trobo flatulències innecessàries. Per a què al cap i a la fi? Qui més juga a la lliga de TV3? No és excés i arrogància refregar lideratge quan estàs sol en la competició? No sé si es pot comparar amb ningú perquè no n'hi ha cap més de les seves característiques. I com que igualment és la nostra, i com que igualment passem per caixa (240 milions) cada any, ens ho podria estalviar. Quan sento TV3 autocantar-se les excel·lències recordo Caixa Girona (o qualsevol altra de les caixes locals), que va anar cada any durant trenta anys a millor (quan convocava la premsa per presentar resultats) fins que un any, de cop i volta, no van tenir cap més lloc on anar que a la panxa del bou. I encara sort, penso, les que com Caixa Girona van trobar bou que els volgués a la panxa. Tan i tan bé que ha anat el 2018 (novè any consecutiu de lideratge), però no milloraran els resultats. Perdrà facturació i costarà més diners públics que l'any passat i en demanaran més per a l'any vinent. Quin lideratge és aquest? Quin mercat és aquest, que com més líder més forat? No provoquem, please.

Dimecres

2

GENER

Amer, Mazinger i la puta mili

Amer

L'estelada de metall que el ferrer d'Amer i un grup d'amics van plantar tips que l'altra fos arrancada, i per assegurar que no se l'enduguessin, ja és també rostos avall. Els independentistes la imaginàvem eterna i ha durat al lloc menys que qualsevol de les anteriors. La consistència de l'invent ha fet l'efecte contrari al que es pretenia i ha fet pujar l'adrenalina a l'autodenominat Equipo Mazinger que ràpidament ha passat a l'acció amb tanta eficàcia que s'ha autodelatat. S'ha gravat i ha penjat a les xarxes el vídeo en què es veu com duia a terme l'acció de sabotatge. El vídeo dura prop de 4 minuts, comença amb la gent d'Amer instal·lant la bandera i seguidament els Mazinger (parlen una barreja de castellà de carrer amb pretesa entonació ga-

llega de tant en tant) descriuen pas a pas l'acció de desmuntatge en nom propi, de Tabàrnia i d'Espanya. "¿Qué os pensábais que de hierro no nos la llevaríamos?" Amb una clau Stillson afliuen els cargols de subjecció del pal i quan ho tenen a peces decideixen que el pal va estimberis avall i que la bandera se la queden. Són tan rucs que la van amagar per aquells vorals i avui quan han anat a recollir-la han pillat el jefe Mazinger quan ja la tenia carregada al cotxe. Ivà no ho hauria fet fer millor al sergent Arensibia a *Històries de la puta mili*.

Dijous

3

GENER

Vox parla molt clar

Madrid / Sevilla

Ja tenim aquí el Vox que jo esperava, el Vox del primer dia, el Vox que en paraules de Santiago Abascal no vol "ni cargos ni cargas". L'àvia Neus sempre deia que s'havien de tenir els ulls molt oberts per saber distingir la gent perillosa, que és aquella gent "que et dona un gla i vol que li caguis un roure". Vox són d'aquests i aquest és el verdader perill de Vox. Deixem-nos d'aliances contra la ultradreta i

de cordons sanitaris i posem-los políticament en evidència com s'hi han posat avui. Aquest personal considera de veritat de les de veritat que la discriminació existeix i que els discriminats som els homes. Ho ha dit textualment el seu secretari general, Javier Ortega, el que conviden al FAQs de TV3, el que portarà l'acusació particular contra els presos polítics catalans en el judici. Ho ha dit el mateix dia que l'Audiència de Navarra ha ratificat la llibertat de *la manada*. Ho ha dit el mateix dia que hi ha hagut la primera dona assassinada per la seva parella d'aquest any 2019. Ho ha dit el mateix dia que hem sabut que des del 2003, quan es va començar el recompte oficial, ja són 976 les dones mortes. Més víctimes que ETA, i ETA ja està dissolta. Més víctimes que la Transició i la Transició fa anys que es va tancar oficialment. Qui hi pacti no es podrà excusar en el fet que Vox no parla clar.

Ras i curt LLUÍS MUNTADA @muntadalluis

Més de sis-cents dies després, Sandro Rosell continua empresonat de manera "preventiva." El silenci mediàtic, institucional i polític que envolta aquest cas confirma que un estat putrefacte i atemoridor només genera impunitat servil davant la putrefacció.

Perseverança

XAVI OLTRA
xoltra@lrp.cat

No són poques les associacions, entitats, grups de veïns... que des de fa mesos se solidaritzen diàriament amb els presos polítics i els exiliats que són víctimes de la repressió de l'Estat. L'ANC i Òmnium hi treballen. L'onada de solidaritat constant arreu del territori ha estat perseverant, pacífica i exemplar, amb multitud de formes de manifestació, des de música fins a lectura de cartes, concentracions en silenci, tallers, caminades, xerrades o d'altres de més peculiars com a Tortosa, on cada dissabte es reuneixen per teixir en groc.

El moviment Música per la Llibertat és un dels més constants. A Berga, diàriament, a les 19 h, a la plaça de Sant Pere, els assistents interpreten *El cant dels ocells*. A Artés ho van començar a fer el 15 de novembre del 2017 i ja superen els 420 dies de concentració. Al principi eren dues persones i ara en són més de noranta. "Plogui o nevi hi som, perquè no pot

RAMON CREUS

"Plogui o nevi hi som. No som bèl·lics, tot i que portem el llaç groc"

ser que estiguin a la presó sense cap judici. Això supera la humanitat i la llibertat, i volem conscienciar la gent. I ho expressem amb música. No som bèl·lics, tot i que portem el llaç groc", diu irònicament Ramon Creus, un dels integrants de Música per la Llibertat d'Artés. Aquesta acció té el su-

Música per la Llibertat reclama justícia en setanta poblacions d'arreu d'un país que es concentra des de fa mesos diàriament o setmanalment sense defallir, a totes les comarques, amb diverses accions reivindicatives

Com una taca d'oli

L'agrupació Taca d'Oli Avis i Àvies de Catalunya per la Llibertat, creada el març passat, ha estat una de les més actives fent concentracions i actes. Des del 7 de novembre del 2017, els Avis i Àvies de Reus es reuneixen de dilluns a dissabte a la plaça del Mercadal, i ja són gairebé 200 persones. A Vic, els dimarts, els Avis i Àvies es concentren a la plaça Major. Les iaies i iaies de Tortosa protesten els dilluns al vespre a la plaça Alfons XII. La taca s'ha estès a Balaguer, Mataró, Tarragona, el Morell... Al juny, 800 avis es van concentrar a Montserrat. "És una qüestió de constància, orgull i dignitat", diu Bartolomé Pluma, de Reus.

port de 70 grups a Catalunya que fan música, diàriament o setmanalment, i no només en pobles com Sant Fruitós, Manresa, Santpedor... També a València i a les illes Balears.

Des d'Artés també es desplacen cada diumenge a Lledoners -fins i tot hi dormen- per interpretar *El cant dels ocells*, *L'Estaca* i *Els segadors*, a les dotze del migdia. De vegades, s'hi incorporen corals de Lleida, l'Hospitalet i Badalona. Mig centenar de músics solen ser-hi per donar suport amb les seves cançons als presos. Fa un parell de mesos, la tractorada d'Unió de Pagesos va donar suport a la concentració amb un llaç groc gegant. També a Lledoners, cada vespre -i ja en són gairebé 200-, a les

BARCELONA

Gràcia o Sants acullen cada setmana concentracions

20.15 h, Joan Bonanit desitja bona nit als presos. El dia de Nadal va estar acompanyat de milers de persones.

"Volem seguir protestant per mantenir el caliu i el record. No oblidem", assegura Carles Genóher, membre del grup d'Esquellotaires de Bescanó, que des de l'empresonament de Sánchez i Cuixart s'ha concentrat diàriament a les nou de la nit a la plaça de les Nacions i a la plaça 1 d'Octubre per fer una cassolada durant 10 minuts i cantar cançons. A Barcelona, el col·lectiu Enriqueta Gallinat ha estat dels més constants, amb concentracions diàries amb espelmes i pancartes a la plaça del mateix nom, al barri de Sants. Des de la plaça Catalunya, cada divendres surt un grup de perso-

Cada dia, música a Berga

Música per la llibertat, a Artés

nes que marxen pel centre de la ciutat reclamant la llibertat dels presos polítics. Els dilluns, a la plaça de la Vila del barri de Gràcia, també hi ha protestes des de fa mesos, amb presència de diversos artistes.

Les reivindicacions també són diàries a través de les xarxes. Mentre va durar la vaga de fam dels presos, es va dur a terme la campanya *Fam de justícia*, iniciada pels Artistes de la República, una entitat del Bages. Cada dia emetien un vídeo amb el comptador dels dies de vaga, a més de penjar *selfies* de gent.

Ras i curt MARTA ROQUETA @martaroqueta

Si el feminisme espanyol vol combatre el masclisme de Vox, s'haurà de deslliurar dels seus biaixos espanyolistes. Si no, seguirà alimentant un dels factors que han contribuït a l'auge de l'extrema dreta. Les feministes catalanes ho han de tenir en compte a l'hora de construir aliances antifeixistes.

Les caminades pel centre de Barcelona, els divendres

Girona protesta els dilluns per reclamar la llibertat dels presos

Cada dilluns, a la plaça de la Vila del barri de Gràcia

+ AGENDA

Dimecres, 9 de gener

Xerrada jurídica a Corbera de Llobregat

► Pocs dies abans de l'inici del judici a la democràcia, l'advocat de Carles Puigdemont, Jaume Alonso-Cuevillas, parlarà dels drets civils i polítics, dels drets humans que no s'estan respectant, de la vulneració dels drets i les llibertats que això suposa i de què podem esperar de la justícia i d'Europa. L'acte es farà a les 20 h a la sala polivalent de la biblioteca Can Baró de Corbera.

Divendres, 11 de gener

Exposició a la Fundació Fita de Girona

55 URNES PER LA LLIBERTAT

11.01 - 15.02.2019

55 URNAS POR LA LIBERTAD
55 BALLOT BOXES FOR FREEDOM

Cartell de l'exposició a la Fundació Fita

► L'exposició *55 urnes per la llibertat* es podrà veure de l'11 de gener al 15 de febrer a la Fundació Fita, a la Casa de Cultura de Girona. Aquesta exposició mostra el treball d'una cinquantena d'artistes de Catalunya, que volen fer visible el seu compromís amb una societat que vol la llibertat.

Dissabte, 12 de gener

Concert a l'auditori del Centre Cultural la Mercè

► El concert 'Nova Cançó 2.0', que oferiran els Amics de la Coral Genciana, se celebrarà a les 19 h a l'auditori del Centre Cultural la Mercè de Girona. La recaptació s'ingressarà íntegrament a l'Associació Catalana pels Drets Civils (ACDC) formada pels familiars dels presos polítics i dels exiliats.

ENTRETENIMENTS

Jordi Soler jsoler@lrp.cat

ENREVESSATS

Horizontals: 1.- Molèstia, despropòsit, grolleria. 2.- Símbol del molibdè. Poden ser de matrícula, de Peyer, equatorials, mucoses i fins i tot terminals. Als escaladors els agrada fer-lo. 3.- Entra i surt de Mannheim. Forma pronominal. Fan sonar el cucut. Fa sonar el gendre d'en Pere. Aquí hi pot anar qual-sevol lletra, vostè mateix. Fan sonar el trident. 4.- Imprimiríeu, del dret, la segona cara d'un full imprès ja per l'altra cara. Sol precedir el nom de moltes companyies aèries. 5.- National Small-bore Rifle Association. La d'un vi pot ser gran de dreta a esquerra. Fa sonar l'inici difícil. 6.- Rasco a l'inrevés. Fan sonar el sonall. Diàfans, límpids i totalment capgirats. 7.- Aquesta ciència estudia les empremtes deixades pels organismes antics i conservades a les roques. 8.- En Rafael ha ben emmudit. Sacs de sorra que els tripulants d'un globus deixaven caure perquè el giny aerostàtic s'enlairés. Treguin aigua del pou. 9.- Fan sonar el jovent madur. Accepten allò que se'ls diu o se'ls proposa. Conjunció copulativa. 10.- Mig trauc, només. Disposi un objecte de manera que els seus costats o cares formin un angle recte. Punt cardinal que, capgirat i repetit, dona nom a la mosca productora de la malaltia de la son. 11.- S'escapa una matèria en forma de partícules subtils. Museu insonor. Les seves pólvores són, en química orgànica, clorur de calç. 12.- Fa sonar cinc mil fils prims i rígids. Recitarà un paper en l'execució d'una obra de teatre. 13.- Apariar, en la filatura del cotó, els fils trencats durant el treball de la selfactina. Piló gran de corcoll. Metall força cobejat. 14.- Tipus d'ocell de pre-

1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														
11														
12														
13														
14														

els colpegés en girar sobre si mateix. Nom de consonant cap amunt. 3.- Proa i popa de caiac. Torre de guaita o de vigilància. Ertsor. 4.- Intervindrà quirúrgicament un malalt. El capgirat nom musical del monjo Jesús Segarra i Malla (1917-2005), director de l'escolania de Montserrat durant 45 anys. 5.- Al cul dels vehicles holandesos. Fa sonar la caspa. Molt propi de Lionel Messi. Està assabentat. Símbol del fòsfor. 6.- Banda experimental de Brooklyn, Nova York, formada el 2009 pel cantant, guitarrista i compositor Joshua Strawn. La capgirada capital del departament de Valle del Cauca, a Colòmbia. Barca solera. 7.- De manera absolutament errònia. 8.- Despullat. Ho és allò que transfereix malalties o qualitats hereditàries, precisament per fer-ho. 9.- Fan sonar Ribes de Freser. Petita localitat integrada com a barri al municipi de Cifuentes, a l'Alcarria, Guadalajara. Felix sense cap ni peus. 10.- Hom. Ara ha emmudit na Rosa Solà. Simulat a l'inrevés. 11.- Punt al seu punt. Vostè mateix. En la signatura de Ruggiero Pesci. Airt. 12.- Centímetres cúbics. Ho és Osca. El mig dígraf de sempre ja és aquí. 13.- Fan sonar el sífilític. 52 romans. Entra i surt de Saus. Licor caribeny. 14.- Adoptaré els usos i els costums americans.

sa, també anomenat falconiforme.

Verticals: 1.- Immunoglobulina, cadascuna de les proteïnes que es poden separar per immunoelectroforesi del grup de les gammaglobulines. 2.- Tipus de teatre japonès. Ninot de fusta giratori l'escut de qual els cavallers, tot corrent, havien de colpejar amb la llança amb prou destresa perquè el ninot no

SUDOKU

		2	3					
					5	9		
		5	2	4	6			1
6				1				7
		8				6		2
2			7	6				3
			4		8	3	7	1
		1	9		3	8		
		4						9

FÀCIL

				2	9		4	
			4	1	8		5	
	6		3	9			2	1
			5	3				
5		8	7					
2		3						
		5		1		4		7
					4			
9				7			8	

DIFÍCIL

JEROGLÍFIC

**CAMBREJA
ARTICLE
TIJA
X**

Va tenir molt mala fi

SOLUCIONS

MEGAENCREUATS DE NADAL

Horizontals 1. S. 2. Cid. 3. Rases. 4. Rendida. 5. Septet. Sc. 6. Brau. Gaspar. 7. Bretó. 8. Alen. Rm. 9. Epilèptic. 10. eF. Ciri. Oad. 11. Esòfag. Leprós. 12. Ostra. Itis. Bluf. 13. Tita. Igor. Trombes. 14. Taga. Erra. E. 15. Rue. Mandarina. 16. Pessebre. Sad. Mp. 17. Sap. Usables. Egees. 18. Bifocal. Relatar. Tuf. 19. Lia. Bonifaci. Elaborat. 20. Bromall. Portant. Ny. Anec. 21. Balast. R. lardes. 22. Meros. Epifania. Ur. 23. Nic. Corsecat. Erecta. 24. Mireia. Oar. Tzarina. Ip. 25. Bøer. stoT. Ebu. Coartades. 26. Parlant. Fantasmal. Osf. Uae. 27. Estel. Ampere. L. En sec. Encens. 28. Apnees. Ròtula. Sarró. 29. Gras. Revisat. Lectores. 30. Co. Recosit. Segada. Dàlia. 31. Voltaren. Giga. Atiplat. Tió. 32. Malson. De soca-rel. Talismà. Pa. 33. Nato. Ritu. Oral. Mocador. Urpada. 34. Dir. Formulari. Zip. Erògens. Icona. 35. Melcior. Flac. Acèrrim. Raspats. Reus. 36. Arran. 37. Caire. 38. Orient. Roig. 39. Amar. Altiva. 40. Malaltissos.

Verticals 1. M. 2. De. 3. Nil. 4. E. Marc. 5. Ps. Vat. I. 6. B. Bat. Colofó. 7. Lr. Morè. Gols. Or. 8. Bio. Niellar. Torr. 9. T. Siam. Mirra. Paranimf. 10. Oi. Paf. Abecé. Nanser. Tul. 11. Est. Repoblar. Istme. Cèdula. 12. B. Estatus. Col·locat. Peroné. Ac. òaM. 13. Sr. Éfor. aeuàN. Aso. Ofeses. Sor. Rma. 14. Rea. Ap. Faig. Esllips. Rotar. Vigoria. Ial. 15. República. Gamba. Fotesa. Nerítica. Cacera. 16. Cant. Religió. Arbrar. Peret. Os. Galzeran. L. 17. Sis de gener. Tren elèctric. Baltasar. Irritat. 18. Deïtat. Pili. Rd. Èlia. Fatus. Ute. Emprar. Li. 19. Sd. Sort. Estrassa. Niats. Mel. Galó. Inerts. 20. Asp. Miop. Rara. Tètan. Acanalat. Cem. Ois. 21. Ca. Carbó. Ideal. Rierols. Editar. Ivo. 22. R. Dolmen. Grandària. Escapador. Gas. 23. Sub. Ame. Bye. Enrocat. Lloga. 24. Fe. Petó. Sucats. Rodaires. 25. S. Sura. Rt. Aferrats. Np. 26. Fan. aiD. Noel. Musa. 27. Te. Peüc. Sitar. T. 28. C. Sae. Ai. Pis. 29. En. Opac. 30. S. adoR. 31. Ane. 32. Au. 33. S.

DIFÍCIL

1	5	7	8	6	2	9	3	4
3	2	9	4	7	1	8	6	5
8	6	4	3	9	5	7	2	1
9	4	6	5	3	8	1	7	2
5	1	8	7	2	6	3	4	9
2	7	3	1	4	9	6	5	8
6	8	5	2	1	3	4	9	7
7	3	2	9	8	4	5	1	6
4	9	1	6	5	7	2	8	3

FÀCIL

1	6	2	3	9	7	4	8	5
4	3	7	1	8	5	9	2	6
8	9	5	2	4	6	7	1	3
6	4	3	8	1	2	5	9	7
7	1	8	5	3	9	6	4	2
2	5	9	7	6	4	1	3	8
9	2	6	4	5	8	3	7	1
5	7	1	9	2	3	8	6	4
3	8	4	6	7	1	2	5	9

Jeroglífic Cagaestàs (Caga El Ast lcs)

13.- Nuar. anollP. Or. 14.- Accipitriforme. 10.- TR. Escarl. Est. 11.- Emanà. MS. Gas. Z. 12.- I. Representara. 7.- Paleontologia 8.- RFL. Last. Poin. 9.- OEAU. Admeten. I. 4.- Uerfarter. air. 5.- NSRA. aversar. I. 6.- otarG. OA.sralC. 1.- Inconveniència. 2.- Mo. Plagues. Cim. 3.- M.Me. UU. E. X. IE. Enreessat horizontal

Els Reis no la portaran. Regala República.

LA REPÚBLICA
D'11 de gener del 2019 47

Viatge al cor

Subscripció en paper — 72 €/any	Subscripció digital — 12 €/any
---------------------------------------	--------------------------------------

Entra a www.lrp.cat
o truca al 972 186 400.

LA REPÚBLICA

Tavernia

Joan Poyano & Teo Perea

